Europos LIETUVIS

Nr. 4. (434) 26. I. 1956. LONDONAS, 1956 m. suausio mėn. 26 d. VII metai

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

PATARIMAS JAUNIMUI

Gyvename automatų-robotų ir atominio amžiaus išvakarėse. Per porą dešimtmečių, jei pasaulis pats savęs nesunaikins, įvyks beveik neįsivaizduojami pasikeitimai. Biūruose, įstaigose ir fabrikuose ne daugelio specialistų prižiūrimi pačius komplikuočiausius darbus atliks „mokyti", elektrinių smegenų kontroliuojami automatai. Pirmieji šios rūšies specialistai jau yra pasirodę ir jie davė tiesiog nuobstabius rezultatus. Anglys ir žibalas išeis visiškai iš apyvartos. Juos, kaip savo dienas atgyvenusius, pavaduos atominė energija. Užsidarys pradedan čios savo išteklius baigti anglių kasyklos, neberūks iš kaminų juodi ir sveikatai kenksmingi dūmai, nebesivaržys pasaulio galingieji dėl žibalo šaltinių. Pirmoji atominės energijos jėgainė Anglijoje bus iškilmingai atidaryta šių metų spalio mėnesį. Vėliau jos dygs kaip grybai po lietaus.

Šiuo metu visas pasaulis yra apimtas pasiruošimo karštligės. Nes kas pirmas įgyvendins atominę revoliuciją, tas turės raktą į ekonominį, politinį ir karinį pasaulio dominavimą. Ypatingai didelis dėmesys kreipiamas į atitinkamo kadro bei personalo paruošimą. Visur steigiamos specialinės mokyklos ar esamos taip pertvarkomos ir pritaikomos, kad galimai didesnis rinktinių kandidatų skaičius būtų paruoštas naujai kylančiai atominės energijos ir automatų pramonei pasiruošti ir ją išvystyti. Ypatingai į šį reikalą yra atkreipę dėmesį rusai ir JAV.

Iki šiol neturįs sau lygaus ateities pranašavime Sir Winston Churchill prieš kurį laiką, kalbėdamas viename politiniame susirinkime ypatingai pabrėžė didelę naujai ateinančio atominio amžiaus reikšmę. Kartu jis pastebėjo, kad Anglija nepakankamai deda pastangų pasiruošimui šitą amžių sutikti. Jis sako, kad Sovietų Sąjunga šiuo metu jau turi daugiau specialinių mokyklų ir institutų negu Anglija. Jo paraginta britų vyriausybė į šį reikalą atkreipė ypatingą dėmesį ir jau skelbiamas planas naujo tipo specialinėms mokykloms organizuoti.

Praėjusių metų gale vienas anglų dienraštis nagrinėjo įdomų klausimą kaip šių dienų jaunuoliai turėtų pasiruošti, kad ateity galėtų geriausiai savo jėgas ir gabumus sunaudoti. Ten buvo peržvelgtos beveik visos profesijos, pradedant teologais, baigiant sprausminių lėktuvų lakūnais. Pasirodo, kad Anglijos švietimo sistemoje tebevyrauja Viktorijos laikų pažiūra, siekianti pirmoje eilėje paruošti ne siauros srities kvalifikuotus specialistus, o gerus augštosios visuomenės(high society) atstovus. Dėl tos priežasties dar vis per didelis dėmesys kreipiamas į klasikines kalbas ir bendrai humanitarinius mokslus, o techniškieji ir gamtos mokslai nustumiami į antrą vietą. Tuo tarpu gyvenimas tiekia priešingus reikalavimus. Inžinieriai, chemikai, fizikai, elektrotechnikai, biologai yra gaudyte gaudomi, o kalbininkai, psichologai, istorikai, kartais net gydytojai (išskiriant odontologus) nesuranda darbo.

Bendrai skaičiuojama, kad Anglijos universitetai kasmet išleidžia apie dešimtį tūkstančių humanitarų, kuriems geriausiu atveju yra trys tūkstančiai laisvų vietų. Tuo tarpu universitetus kasmet baigia tik apie trys tūkstančai techniškųjų mokslų specialistų, kuriems tuoj pat pasiūloma dešimtis tūkstančių laisvų tarnybų.

Kai kurios didesnės firmos leidžia savo lėšomis gabius jaunuolius studijuoti, jeigu jie pasižada, baigę mokslus, dirbti jų įmonėse. Kitos firmos laiko specialius tarnautojus, kurie verbuoja jiems reikalingus specialistus. Minėtoje apžvalgoje aprašytas toks charakteringas atsitikimas. Fordo įmonei Anglijoje reikėjo šešių technologų. Jos atstovas kreipėsi į atitinkamo instituto paskutiniojo kurso studentus Londone. Studentai pareiškė norį apsigalvoti, nes jau prieš tai 79 firmų atstovai jiems visiems buvo pasiūlę geras tarnybas. Tuo tarpu kai tai pačiai firmai reikėjo šešių humanitarų, tai per vieną savaitę gavo 250 pasisiūlymų. Kiek galima spėti iš spaudos, labai panaši padėtis yra ir Jungt. Amerikos Valstybėse.

Šių eilučių tikslas buvo atkreipti į techniškuosius mokslus mūsų besimokančio jaunimo ir visų tų, kuriems amžius ir išsilavinimas leidžia pasirinkti profesijas. Kiekvienas, kuris turi nors mažiausią patraukimą, neapsivils, nueidamas į techniską sritį. Tuo labiau, kad ir laisvę atgavusiai Lietuvai šios rūšies specialistai bus nepaprastai reikalingi.

GEDVILAS NUSTUMTAS NUO LOVIO

Maskvos radijo žiniomis, Tarybinės Lietuvos Respublikos „ministeris pirmininkas" pasitraukęs iš savo pareigų. Jo vietą užėmęs Lietuvos kompartijos sekretorius „draugas" Šumauskas.

Kaip žinome, Gedvilas nuo pat pirmųjų Lietuvos okupacijos metų, buvo vienas didžiųjų Kremliaus klapčiukų, gi 1952 metais per 19 kompartijos kongresą Maskvoje, buvo patekęs į centralinį komitetą nariu.

KOMUNISTŲ VAGYSTĖS IR SPĄSTAI

SUGAVO KARTOTEKŲ VAGĮ

Praeitais metais spaudoje buvo rašyta apie Vokietijos LB kartotekų išvogimą. Neužilgo po to pradėjo reguliariai plūsti visiems lietuviams Vokietijoje komunistinė melų propaganda laikraštpalaikio „Už sugrįžimą į tėvynę", kvietimai grįžti į „tėvynę" — Sov. Sąjungą. Kartotekas išvogė ne tik lietuviams. Latvių kartotekas išvogė dar anksčiau. Išvogė ukrainiečių ir daugelio kitų tautybių tremtinių. Norėjo išvogti ir Vliko visus dokumentus, drauge su nedegamąja spinta, tik nepavyko: buvo užklupti ir pabėgo. Panašiu būdu išvogė svarbius dokumentus ir vokiečių liberalų partijos, iš jų centrinės būstinės Bonnoje.

Vokiečių spauda aprašo, kad kartotekų vagys pasireiškė Miunchene, Neu-Ulme, Rosenheime ir kitur, kad tai esąs vienas iš jau visiems žinomos sovietų „sniego operacijos" veiksmų. Bet pagaliau, sausio mėn. vidury, vokiečių policijai pavyko sugauti vieną kartotekų vagį. Tai tūlas Peter Karpacky, 32 m. amžiaus, gimęs Rusijoje. Šiuo laiku vyksta jo tardymas, o vėliau bus jo teismas. Tuomet bus galima ir daugiau apie tas vagystes patirti.

GERIAU VOKIEČIŲ KALĖJIME, KAIP SOVIETŲ LAISVĖJE...

Kiek ta sovietų propaganda ir raginimai sugrįžti bei „amnestijos" yra nesėkmingi, rodo šis pavyzdys. Neseniai gen Michailovo „Repatriacinis komitetas" pristatė vokiečių vyriausybei trisdešimties asmenų sąrašą, neva norinčių grįžti į Sov. Sąjungą. Vokiečių valdininkams tų „grįžtančiųjų" asmenų atsiklausus, paaiškėjo, kad tik du iš jų tikrai norėtų grįžti, bet ir tiedu sėdi už grotų — nubausti ilgiems metams kalėjimo už sunkius kriminalinius nusikaltimus: vienas už plėšikavimą, kitas kaip banditų gaujos vadas! Kitu atveju, sovietai pristatė 15 asmenų sąrašą, sėdinčių vokiečių kalėjimuose už kriminalinius nusikaltimus ir norinčių grįžti. Ir šių asmenų trečdalis apsisprendė geriau likti — sėdėti vokiečių kalėjime, negu grįžti pas kvietėjus.

BOLŠEVIKAI PYKSTA IR KOLIOJASI

Atrodo, kad šalia viliojimo sugrįžti į „tėvynę", kaip pagrindinio tikslo, tremtiniams ramybės drumstimas yra antras svarbus sovietų tikslas. Tačiau daugumas Vokietijoje gyvenančių tremtinių sovietų siunčiamą propagandą grąžina atgal jos nei neatidarę. Dėl to komunistiniai ruskiai labai pyksta, koliojasi ir kaltina įvairius komitetus ir net pačius vokiečius, kad, girdi, sovietų siuntinių nepraleidžią adresatams. Tas ruskių pyktis (minėtam laikraštuke ir per radiją) parodo, kad asmenys, kurie sovietiškus laiškus, siunčiamus iš Berlyno, grąžina nei neatidarę, elgiasi tiksliausiai. Patartina ir visiems tremtiniams taip pasielgti. Kai visi gavėjai tuos laiškus grąžins, tai sovietai turės uždaryti ir savo propagandos kromelį.

SUGRĮŽUSIEJI VERČIAMI ŠNIPINĖTI

Nelabai seniai spaudoje buvo paskelbtas europėjinio jaunimo atsakymas (tikriau — atsisakymas) į Maskvos kvietimą grįžti į „tėvynę". Juo labiau atsisako sugrįžti vyresnioji karta, kuri sovietišką vergiją yra savo kailiu pergyvenusi. Nors sovietai, pasinaudodami išvogtomis kartotekomis, išvystė milžinišką akciją, kviesdami tremtinius sugrįžti į savus kraštus, bet viso to pasekmės yra labai mažos. Reikia džiaugtis, kad ypač lietuviai yra sąmoningi ir aiškiai pramato sovietiškų kvietėjų apgaulę: jie žino, kas laukia sugrįžtančiųjų ir todėl toms vilionėms pasiduodančių lietuvių nėra. Po kartotekų išvogimo visiems Bendruomenės nariams siunčiamas melų laikraštukas „Už sugrįžimą į tėvynę" skelbia sugrįžusiųjų laiškus — pavardes, bet jos beveik visos maskoliškos. Tik labai retai pamini ir lietuvišką pavardę, bet ir tai jau seniai, tuoj po karo sugrįžusiųjų. Be to, yra abejotina, ar ir tos pavardės nėra pramanytos, o patys laiškai pačių sovietų išgalvoti.

Iš slavų tautybės tremtinių, nors taip pat labai retai, sugrįžtančiųjų pasitaiko. Tačiau jų dalia nepavydėtina. Kartkartėmis atsirandą plyšiai geležinėje uždangoje akivaizdžiai parodo kas laukia tų, kurie sovietų gražiems pažadams ir viliojimams sugrįžti pasiduoda.

Vokiečių spaudoje neseniai buvo aprašyta, kaip viena rusų emigrantų grupė pasidavė sovietų vilionėms: sugrįžo, pateko į komunistų pinkles ir neužilgo po to džiaugėsi vėl galėję pabėgti atgal į Vakarus. Tuos nepaprastus nuotykius išgyveno šešių rusų tremtinių grupė. Tai Eugenijus Nemovas (34 m.) su žmona (25 m.) ir dviem mažais vaikais — visi keturi iš Miuncheno, ir 2 vyrai iš Niurnbergo tremtinių stovyklos: Boris Serebrjakovas (29 m.) ir jo draugas Leonardas Charevičius (37 m.). Iš visos grupės tik Nemovas turėjo darbo, bet ir jis su šeima gyveno labai sunkiai. Kiti du vyrai, būdami bedarbiai, gyveno dar sunkiau.

Visi minėti asmenys taip pat gaudavo reguliariai gen. Michailovo vadovaujamo „Repatriacinio komiteto" draugiškus kvietimus grįžti į Sov. Sąjungą, ir daruge užtikrinimą, kad jiems nebus jokios bausmės ar persekiojimo. Vargingo gyvenimo, tėvynės ilgesio, o ypač tų draugiškų Michailovo raginimų ir gero gyvenimo pažadų paveikta, minėta rusų grupė pagaliau apsisprendė sugrįžti į Sov. Sąjungą.

Tarp Rytinės ir Vakarinės Vokietijos esančią sieną jie perėjo prie miesto Hof. Čia jie vokiečių sovietiniams policininkams parodė iš gen. Michailovo gautą pažymėjimą, pagal kurį kelias į tėvynę turėjo būti laisvas. Tačiau greitai turėjo nusivilti: prisistatęs pasienio karininkas, rusas, pareiškė, kad su gen. Michailovu jie neturį nieko bendra ir visus grįžtančiuosius, drauge su vaikais, uždarė į kalėjimą. Minėtas pasienio karininkas, telefonu pasitaręs su sovietų atstovybe Rytų Berlyne, po dviejų dienų suimtuosius, lydimus ginkluotų sovietų karių, pristatė į Rytų Berlyną. Iš Nemovo ir jo žmonos Berlyne tuojau pareikalavo parašyti laiškus likusiems draugams Miunchene ir pranešimą per radiją. Jie tai padarė, tačiau sovietams tie tekstai nepatiko: sovietai patys patiekė jau iš anksto paruoštus tekstus, o Nemovams reikėjo tik pasirašyti ir įkalbėti į garsinę juostą. Kai Nemovai tą reikalavimą patenkino, buvo pristatyti į sovietų atstovybę Berlyne, gatvėje Unter den Linden Nr. 6, kur jau laukė enkavedistai. Kurį laiką atidžiai Nemovus stebėdami, enkavedistai pradėjo klausinėti, kaip Nemovai maną savo nusikaltimą išpirkti? Kaip jie padarytą tėvynei „skriaudą" — dešimt metų išgyvenimą kapitalistiniam krašte — maną atitaisyti? Nesulaukdami atsakymo, enkavedistai pranešė, kad už tai dabar su Nemovais taip bus pasielgta: žmona su vaikais bus atskirta ir perkelta į Sov. Sąjungą, o vyras turės važinėti į Vakarų Vokitiją, kaip šoferis, su slaptais uždaviniais.

Boris Serebrjakovas, kuris buvo išsilavinęs, turėjo pasirašyti raštą, kad jis sutinkąs lankyti sovietų slaptąją saugumo-šnipinėjimo mokyklą, kurioje turės išeiti skubiuosius šešių mėnesių kursus. Po to būsiąs pristatytas į Vak. Vokietiją perėmimui svarbaus rajono, kaip to rajono agentas. Leonardas Charečičius, kurs buvo neišsilavinęs ir nepaslankus, turės nešioti į Vak. Vokietiją komunistinę propagandą ir ją tremtinių tarpe paskleisti.

Štai kokią „tėvynę" pamatė jos išsiilgusieji! To jie nei sapne nesapnavo. Todėl paskutiniu momentu, kai pėsčiomis buvo vieno sovietų karininko vedami į geležinkelio stotį, didžiausiam to karininko iš gąsčiui, spruko staiga visi, su mažais vaikais ant rankų, į šalį, greitai perbėgo į prancūzų sektorių.

Pabėgti pavyko ir laimingu būdu vėl visi atsirado Miunchene. Dabar jie savo pažįstamiems ir kitiems tremtiniams pasakoja savo siaubingus išgyvenimus ir kas laukia tų, kurie bolševikų propagandai patiki.

Vokiečiai šį įvykį aprašo labai nuoširdžiai, suprasdami ir giliai atjausdami tremtinių dalią, ir stebėdamiesi, kad atsiranda kvailiukų.

Mečys Musteikis (ELI)

MATULIONIUI PERĖMUS PIRMININKAVIMĄ

Kam yra lemta skraidyti, tas žemėje kurmiu nesirausia. — Šitas posakis gerai tinka mūsų žpmiam visuomenininkui ir nepailstančiam veikėjui J. Matulioniui, kuris neseniai perėmė garbingas, bet labai sunkias ir nedėkingas VLIKo pirmininko pareigas. Mes, Anglijos lietuviai, kurie labai gerai žinome J. Matulionio visuomeninę veiklą per eilę metų šiame krašte ir iš įpratimo tebesakome „mūsų Matulionis", reiškiame pasitenkinimą dėl jo išrinkimo VLIKo pirmininku ir sveikiname jį naujame ir atsakingame darbe. Linkime, kad jis ir šičia susilauktų tokios pat sekmės ir visų pasitikėjimo, kokio jis susilaukė Anglijos ir Kanados lietuvių bendruomenėse.

J. Matulioniui prisieina pradėti savo darbą tikrai nepavydėtinose aplinkybėse. Dabartinis VLIKas primena elektrinį traukinuką, kurį tėvas nupirko sūnui kaip kalėdinę dovaną. Neiškentęs, prieš tai užsimanė pats su juo pažaisti. Traukinukas greitai sugedo ir, nežiūrint didžiausio vargo ir pastangų, nepasisekė jo sutaisyti. Netekusiam vilties tėvui atėjo nauja idėja: jis nutarė visą traukinuką išardyti ir padovanoti sūnui kaip naują „Pats pasidaryk traukinį" žaidimą. Ir koks buvo jo nustebimas, kai poporos valandų sūnaus įtempto darbo, traukinukas pilnoje tvarkoje jau riedėjo bėgiais.

VLIKo veiklos traukinys šiuo metu taip pat yra gerokai „išmontuotas". J. Matulioniui reikės daugiau nei poros valandų darbo kol pasiseks jį atstatyti į pilnai veikiančią ir efektyvią organizaciją. Mes žinome, kad ten, kur krašto ar bendruomenės reikalai yra liečiami Matulionis nei savęs, nei savo darbo netaupo. Todėl galima tikėtis, kad jis įveiks tai, ko iki šiol VLIKo tėvams nepasisekė padaryti. Tikėkime, kad jis atstatys šią vienintelę Lietuvos laisvinimo organizaciją į darnų vieningą vienetą ir sugrąžins jai pirmykštį orumą.

Ta proga norisi išreikšti pasitenkinimą, kad pirmieji VLIKo tėvai nepaliko savo apgedusio traukinio, bet perdavė jį į naujas daug žadančias rankas. Jų pačių atliktas Lietuvos laisvinimo darbas yra didelis ir labai šakotas. Ne vienoks ar kitoks laikraštininkų pasisakymas, o tik Lietuvos laisvės kovų istorija galės tą darbą tinkamai įvertinti.

Nebūtų tikslu šioje vietoje ateiti naujai persitvarkiusiam VLIKui į pagalbą su kokiais nors pasiūlymais ar patarimais (patarti kiekvienas gudrus). Tačiau tariuosi atspėjęs daugelio Anglijos lietuvių nuomonę pareikšdamas pageidavimą, kad ateity VLIKas remtųsi kiek galima didesniais organizuotos lietuvių iševijos sluogsniais ir pasiektų visų vadovaujančių veiksnių darnaus susitarimo. Be šito rimtesnis laisvinimo darbas bus nuolat trukdomas ir sunkiai įmanomas. Mums reikalinga plienine vienybė. Atėjo metas, kad tie, kurie yra pašaukti vadovauti, užkastų savo kovos kirvius giliai į žemę ir, surūkę taikos pypkę, imtųsi bendro tėvynės laisvinimo darbo. Jei J. Matulioniui pasiseks šį nelengvą uždavinį įgyvendinti, tai jo triusas ir pasiaukojimas bus su kaupu apmokėtas.

J. Lūža

DERYBOS SU SOVIETAIS

Vieno žymiausių Šveicarijos laikraščių „Basler Nachrishten" pakviestas pasisakyti dėl Sovietų Sąjungos politikos, Lietuvos Diplomatijos Šefas, S. Lozoraitis, parašė straipsnį, kurį „B. Nachrichten" paskelbė vedamuoju.

Žemiau spausdiname straipsnio vertimą.

Nors Ženevos užsienio reikalų ministerių konferencijos padariniai buvo visiškai neigiami, ji, be abejojimo, buvo svarbiausias pereitų metų politinis įvykis. Reikia manyti, kad jos pasėkos bus žymios taip pat ir šiais metais. Todėl tebūnie leista atstovui vienos tautos, tiesioginiai suinteresuotos Vakarų didžiųjų valstybių ir Sovietų Sąjungos derybomis, padaryti principinių pastabų dėl to įvykio.

Paskutinės Ženevos konferencijos reikšmė, mūsų nuomone, glūdi visų pirma dviejuose punktuose, kurie konferencijos proga paaiškėjo daugiau, kaip kada nors anksčiau. Konferencijos eiga parodė dar kartą, kad nėra jokio galimumo taikingų derybų keliu išspręsti su Sovietais bet kuriuos tikrai esminius klausimus, einant laisvės bei teisingumo dėsniais, kuriuos civilizuotasis pasaulis laikė tarptautinio sugyvenimo pagrindu. (Baltijos Valstybių laisvės ir nepriklausomybės atstatymas priklauso prie tų klausimų, kurie privalo būti kalbamų dėsnių dvasioje išspręsti). Antra, konferencijos rezultatai įrodė, jog ta politinė atmosfera, kuri kelis mėnesius buvo laikoma „Ženevos dvasia", tikrumoje nebuvo niekas kita, kaip laikinas Sovietų taktikos pakeitimas, neliečiąs pagrindinių tikslų, kurie buvo nustatyti pirmais bolševikų revoliucijos laikais, kurie yra nepakeičiami, nėra pasikeitę ir nebus pakeisti.

Sovietų Sąjungos laikysena antroj Ženevos konferencijoj daug kam sudarė „apsivalymą". Mes manome ,kad tokia pažiūra yra pagrįsta klaidingu padėties įvertinimu. Kad konferencijos rezultatas bus neigiamas, tai buvo matyti iš anksto. Nes tikrumoje Sovietai niekados nemanė sutikti su Vokietijos suvienijimu, ir, būtent, dėl eilės priežasčių, kurių mes čia paminėsime tiktai svarbiausias. 1) Sovietai nuo pat pradžios jų revoliucijos siekė tokios padėties, kurioje yra dabar Vokietija, žymioj daly rusų de facto okupuota; to siekdami, Sovietai turėjo prieš akis tą faktą, kad Berlynas jau vieną kartą Septynerių metų kare, nors ir trumpam buvo rusų okupuotas. 2) Bolševizmo išplėtimo į

(Nukelta į psl. 4.)

7 DIENOS

Bernas. Žymus šveicarų dienraštis „Der Bund" paskelbė vedamąjį straipsnį, ryšium su okupuotosios Lietuvos sovietinio ministerio pormininko M. Gedvilos atstatymu iš pareigų. Laikraštis laukia, kad atskirose sovietų respublikose prasidėsianti nauja „valymo" akcija.

*

Manila. Filipinų kariuomenės komunikatas skelbia, kad susektas smulkiai paruoštas komunistų sukilimas. Dokumentai rasti pas vieną sučiuptą komunistų ryšininką.

*

Herleshausen. Į Vak. Vokietijos pasienio stotį atvyko 475 vokiečiai karo belaisviai, kurie iki šiol dirbo Sverdlovsko stovykloje Uralo kalnuose. Apie 200 sugrįžusiųjų yra ligoniai.

*

Vašingtonas. Tuo pačiu laiku, kai britų premjeras Edenas išvyko Amerikon pasitarimams su Eisenhoweriu, marš. Bulganinas, per sovietų ambasadorių Zarubiną, įteikė prezidentui Eisenhoweriui laišką.

*

Vašingtonas. Bendrasis Amerikos visuomenės pelnas pereitais metais (1955) pasiekė rekordą. Apskaičiuojama, kad, palyginus su 1954 metais, pelnas padidėjęs 9 procentais. 1955 metų bendrasis pelnas siekiąs 326.000 milionus dolerių.

*

Los Angeles. Nepaprastai dideliu greičiu žįęs iš San Diego į Los Angeles keleivinis traukinys nuriedėjo nuo bėgių. 30 keleivių žuvo vietoj. Daug sužeistų. Nelaimės vietoje buvo įsteigta lauko ligoninė suteikti pirmą pagalbą sužeistiesiems.

*

Londonas. Britų premjeras Edenas, lydimas užsienio reikalų ministerio Lloydo, sausio 25 d. laivu „Queen Elizabeth" išplaukė JA Valstybes, kur turės pasitarimus su prezidentu Eisenhoweriu ir ministeriu Dulles.

*

Monte Carlo. Trdicinėse automobilių lenktynėse pirmą vietą laimėjo anglas, Ronald Adams, važiavęs automobiliu „Jaguar" markės. Iš 85 lenktynėse dalyvavusių automobilių, 12 sudužo. Antroji vieta teko vokiečiui W. Schock. Jis važiavo „Mercedes" firmos automobiliu.

*

Helsinkis. Iš čia pranešama, kad maršalą Bulganiną, kuris jau nuo ilgesnio laiko nesirodąs viešuose Kremliaus tūzų pasirodymuose, buvo ištikęs širdies smūgis. Kiek anksčiau buvo skelbiama, kad Bulganinui, šiuo metu turinčiam 60 metų amžiaus, reikalingas poilsis.

*

Londonas. Ilgesniame straipsnyje „Tablet" apžvelgia „Free Europe" radijaus balso reikšmę už geležinės uždangos. Laikraščio žiniomis „Free Europe" Miunchene turįs 1.400 talkininkų-tremtinių, kurie labai greit atsako į sovietų radijaus skleidžiamą melą.

*

Delhi. Indijos premjerui Nehru, taip iškilmingai priėmusiam Kremliaus komunistų vadus Chriuščiovą ir Bulganiną, Indijos komunistai sudarė didelio rūpesčio, kai jų kurstomos minios sukėlė Bombėjuje, Kalkutoje ir kitose vietose riaušes. Skelbiama, kad Bombejuje, riaušių metu, žuvo 200 žmonių.

CENTRO IR RYTŲ EUROPOS KRIKŠČIONIŲ - DEMOKRATŲ UNIJOS DELEGACIJA PAS PRANCŪZIJOS UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERĮ A. PINAY

Š.m. sausio 18 d. 19 val. Prancūzijos Užsienių Reikalų Ministeris, buv. Min. Pirm. p. A. PINAY Quai d'Orsay (URM Rūmuose) priėmė Centro ir Rytų Europos Krikš. Demokratų Unijos Delegaciją: p. S. Eustachiewicz — Unijos delegatą Prancūzijoje, min. E. Turauską — L. Kr. Dem. atstovą ir p. Raksanyj — Vengrų Kr. Dem. atstovą. Delegaciją p. Pinay pristatė p. A. Coste-Floret — NEI Gen. Sekretorius.

Delegacijos tikslas buvo pareikšti p. Pinay Unijos vardu padėką už jo drąsią ir aiškią laikyseną Ženevos 4 „Didžiųjų" URM-ių Konferencijoje, ginant visų Europos Tautų teisę į laisvę ir apsisprendimą, o taip pat už jo palankų nusistatymą visų Centro ir Rytų Europos tremtinių atžvilgiu gyvenančių Prancūzijos teritorijoje.

P. Pinay gražiai padėkojo delegacijai už jos mostą ir pareiškė vilties, kad Prancūzija visada bus pirmose eilėse žmogaus teisių gynime.

Naujame Prancūzijos Parlamente p. Pinay yra tik ką išrinktas antros savo skaitlingumu frakcijos — nepriklasomųjų — pirmininku.

Pasikalbėjimas su delegacija buvo ypačiai nuoširdus ir jaukus.

Delegacija p-nui Pinay paliko raštą, kuriame išreiškiama minėtoji padėka.

BE DIDŽIOJO BIBLIOGRAFO

Vienas vėl nuėjo į kapus. Vienas iš tų senosios kartos didžiųjų žmonių, kurie mūsų lietuviškame moksle tikras unikumas — vienas vienintėlis toks, radęs savo srities dirvonus ir per savo gyvenimą, galima sakyti, suaręs juos beveik vienas pats. Tai profesorius *Vaclovas Biržiška,* didysis mūsų bibliografas ir senosios knygos ir raštų tyrinėtojas, šių metų sausio 2 d. miręs Waterbury, Amerikoje, ištiktas širdies smūgio.

Kai kurie Vac. Biržiškos kartos žmonės, sakytume, tartum nujautė, kad bus nepriklasomua Lietuva, kai apie nepriklausomybę niekas dar nei svajojo, nei kalbėjo. Jie jau iš anksto išėjo į mokslo žmones tyrinėtojus. Jie, šalia studijų universitetuose ar šalia darbo savo profesijoje, nesidairydami ėmėsi tyrinėti kurią nors lietuviškos kultūros sritį, o kai po keliolikos metų kraštas susilaukė nepriklausomybės ir po to savojo universiteto, šitie žmonės sudarė jau patyrusį ir darbais pasireiškusį mokslo personalo branduolį, dėl savo tautybės ligi tol niekad, tur būt, ir ne svajojusį eiti akademinės mokslinės karjeros keliais svetimuose universitetuose (be to, jų tyrinėjamosios sritys svetur nebūtų ir reikalingos buvusios). Taigi jie iš tiesų nė nebus svajoję profesoriais būti, o kad iš jaunumės pasuko mokslo dar ban, tai tik dėl to, kad tas darbas dirvonavo, o toji karta buvo pakankamai sąmoninga ir pajėgi išdrįsti savo tautos reikalui pajudinti tuos dirvonus.

Tokių buvo ne vienas tik Vaclovas Biržiška. Jų buvo ir daugiau, bet Bržiškos atvejis retas ir ypatingas tuo, kad lietuviškoji jo imta tyrinėti darbo sritis maža ką bendra teturi su jo profesija. Vac. Biržiška baigė teisės mokslų studijas, kad galėtų užsidirbti duoną (ir dar turėti laimės tą duoną pelnytis Lietuvoje!), o senieji lietuviški raštai, bibliografiškas jų aprašymas ir tyrimas nežadėjo nei duonos, nei jokios karjeros; jis buvo lietuviškas, todėl ir dirbtinas (jo vyresnysis brolis, prof. Mykolas Biržiška, taip pat yra baigęs teisės mokslus, o visą gyvenimą dirba literatūrinį mokslinį darbą). Sakytum, tie ne savo profesijos darbai būtų mėgėjiški. Ne, jie kaip tik visi yra kruopščių kruopščiausiai atlikti, visu gilumu vis dirbti, kad mes dėl to Biržiškų atveju užmirštume net tikrąsias profesijas: tie žmonės mums tik didieji lituanistai mokslininkai.

Rašant apie prof. Vac. Biržišką, nereikia nė didelės vaizduotės, kad imtum ir palygintum jį su dideliu medžiu. Didelis buvo! Pakelsim akis pasižiūrėti, kokio didumo tas didelis, nes šiandien jo nebėra ir tiesiog neįmanoma tuščioje erdvėje išmatuoti tą didumą. Iš aukštybių mūsų akys staiga pasisuks žemyn į pasakojimo klausantį vaikiščią. Ar jis, varliūkštis, nenumano tik, kad mes, suaugusieji, ten ir pamazgų papildavome kibirą, kad šaknys papūtų? Na, papuvo, ir mums dabar norėtųsi, kad jos būtų papuvusios ne dėl to ir kad tas vaikiščias nežinotų mūsų anų nuodingųjų minčių, kai pylėm jas... Buvo didelis, pylėm pamazgas, nebėra didelio, ir vis tiek dar didelis ir didelis, dar tebėra didelis!

Ar nebuvo toks didelis ir Vaclovas Biržiška? O rašant apie jį, vos tik palūžusį šiandien tiesiog neįmanoma pasakyti: štai čia jo didumas baigiasi. Rašant apie jį, tiesiog neįmanoma taip pat pamiršti tų dar nesenų pamazgų, kurios mūsiškėje spaudoje, tegu ir įkarščio metu, buvo pilstomos ant žilos seno profesoriaus galvos. Buvo pilstomos (tarytum, štai, jis toks didelis, kam nors saulę užstoja!), ir šiandien mes, žinoma, nenorėtume, kai vaikiščiai patikėtų, jog tų pamazgų tikslas buvo greičiau papūdyti šaknis... Ne, ne. Šiandien tik toks gyvenimas, kad nėra kur išlieti savo tulžies ir pamazgų, tai ir liejam vienas kitam ant galvos.

O prof. Vac. Biržiškos darbus vien suminėti iš tikro be galo sunku. Čia jis nuo gimnazisto dienų iki paskutiniojo persiskyrimo su *Lietuvių Enciklopedijos* redakcija visu savo būdu revoliucionierius ir kovotojas, čia jis karininkas, mokytojas ir profesorius, čia bibliotekų tvarkytojas ir augintojas, čia lietuviško rašto ilgametis tyrinėtojas, registruotojas ir šios srities daugybės mokslo darbų knygomis ir straipsniais autorius, knygų ir žurnalų redaktorius ir t.t.

Gal ką nors ir nustebino paskutinysis tiek triukšmo sukėlęs prof. V. Biržiškos persiskyrimas su *Liet. Enciklopedijos* vyr. redaktoriaus pareigomis. Man rodos, to persiskyrimas buvo visiškai natūrali išdava mūsiškio trinties (ne tremties!) gyvenimo ir profesoriaus karšto būdo. Argi ne Vaclovas Biržiška, tada dar Šiaulių gimnazijos III klasės mokinys, pakėlė maištą prieš rusiškas maldas ir išėjo vienui vienas iš visos klasės? Jis vėliau dalyvauja slaptajame gimnazistų ratelyje. Studentaudamas vėl priklauso slaptam rateliui ir tvarko net slaptą biblioteką ir pirmininkauja pačiam rateliui. Atvažiavęs į Vilnių, dirba slaptoje socialdemokratų spaustuvėje. Jau advokataudamas Šiauliuose, vėl organizuoja mokinius ir darbininkus ir dirba tarp jų. Vėlesniais, revoliucijos ir pilietinio karo, metais jam taip pat ne kartą tenka parodyti savo neramų būdą. Pvz., dirbdamas bolševikiniame švietimo komisariate anais 1919 metais, jis suvaidino dvigubą vaidmenį: oficialiai tarnavo bolševikams, o šaliato stengėsi apsaugoti visą eilę šviesuomenės atstovų (Basanavičių, Tumą , Kriščiukaitį, Pr. Mašiotą ir kt.), duodamas jiems komisariate darbo, kad jų niekas nejudintų. Be to, iš Vilniaus komisariato pinigais aprūpindavo Kaune ledžiamus antibolševikinius rusiškus laikraščius, skiriamus sovietų kariuomenei. Net ir tuomet Vac. Biržiška nebuvo ramus, kai ramiai tvarkė ir didino Universiteto biblioteką, rašė bibliografijas, profesoriavo ir ėjo tam pačiam Universitete Teisių fakulteto sekretoriaus (vėliau dekono) pareigas. Iškildavo Teisių fakulteto taryboje ginčų tarp profesorių, nesutarimų kuriuo nors svarstomuoju klausimu, ir žiūrėk, prof. V. Biržiška įteikia savo dekanui prof. P. Leonui pareiškimą, kad jis pasitraukiąs iš fakulteto sekretoriaus pareigų. Įvykis pamažu atšąla, ramusis prof. Leonas į antrą ar trečią dieną ateina į didžiuosius Universiteto rūmus, pasikalba su prof. Vac. Biržiška, pareiškimas atsiimamas, ir gyvenimas plaukia vėl normalia vaga. Tai buvo Biržiška, jo būdas, dvasia, kuri neleidžia sustingti ir apsamanoti ne tik sau, bet ir kitiems aplink jį esantiems ir kartu dirbantiems.

Vac. Biržiškai teko mokyti gimnazijose, įvairiuose kursuose (Lietuvių Mokslo Draugijos Vilniuje aukštuosiuose kursuose, aukštuosiuose karininkų kursuose ir karo mokykloje, dar aukštuosiuose kursuose, iš kurių paskui išriedėjo savasis universitetas), vadovauti Vinco Kudirkos liaudies universitetui, dėstyti Teisių fakultete administracinę teisę, o Humanitarinių Mokslų fak. bibliografiją ir lietuvių knygos istoriją, organizuoti įstaigas, muziejus, draugijas ir visur dirbti. Betgi, rodos, mėgiamiausias jo darbas, bus vis turėjęs ryšių su bibliotekomis. Bibliotekininkas jis vėl iš gimnazisto dienų, nes tada jau buvo išrinktas vadovauti vadovėlių bibliotekai. Paskui tvarkė slaptąją studentų biblioteką, dirbo vilniškės *Rūtos* ir Lietuvių Mokslo Draugijos bibliotekose, Šiauliuose tvarkė visuomeninę biblioteką ir Šiaulių ekonomijos archyvą, 1920 m. paskirtas Vilniaus Universiteto bibliotekos globoti, o persikėlęs į Kauną čia iš nieko sukūrė didžiulę biblioteką mūsiškiam universitetui.

Tas iš mažumės sutapimas su bibliotekomis bus nuvedęs Vac. Biržišką tuo keliu, kuriuo eidamas jis atliko milžinišką darbą lietuvių kultūros tyrinėjimo ir jos knygos istorijos srityse. Iki V. Biržiškos lietuvių bibliografija dirvonavo. S. Baltramaičio paragintas V. Biržiška universitete savo studijų metais jau nebepersiskiria su bibliotekomis, viską susiregistruodamas, kas tik kada nors buvo parašyta ir išspausdinta lietuviškai. Vėliau nei Vilniuje, nei Šiauliuose gyvendamas nepersiskiria su šiuo darbu, taigi kartu su bibliotekomis ir archyvais. Nepriklausomoje Lietuvoje ta jo paruoštoji *Lietuvių bibliografija* išeina 5 tomais. Tai ne vienintelis šios srities darbas, nors ir labai stambus. Dar išleidžiama *Senųjų lietuviškų knygų istorija* (perredaguota ji buvo pakartota ir dabar tremtyje), *Lietuvių bibliografijos istorija, Lietuviškieji slapyvardžiai ir slapyvardės. Nežinomi senieji lietuviški tekstai, Lietuvių knygos augimo etapai* ir kt.

Nuo 1906 m. iki pat savo mirties plačiai dalyvavęs lietuviškoje spaudoje, gal daugiau rašydamas vis senųjų raštų, autorių ir knygų temomis, pats yra redagavęs *Knygų žurnalą, Bibliografijos Žinias, Universitetą Visuomenę, Mūsų Senovę, Lietuvišką Enciklopediją* Lietuvoje. Amerikoje buvo taip pat vyr. redaktorium dabar leidžiamosios *Lietuvių Enciklopedijos,* iš kurios vėliau pasitraukė.

Jeigu kam tektų matuoti velionies prof. Vaclovo Biržiškos didumą, tai viena sritis yra čia pati didžioji ir jo darbas čia tiesiog neįvertinamas — tai lietuviškųjų raštų ir knygos istorija, kurioje jis neturi sau lygių nei panašių. Jis čia vienas toks didelis, po mirties palikęs dar tūkstančius puslapių savo darbų rankraščiuose. Tai brangūs darbai, bet skaitytojui nėra didesnių vilčių greičiau juos pamatyti: tokiems nepopuliariems darbams nėra leidėjų (nebent Lituanistikos Institutas pajėgtų išleisti).

K. BARĖNAS

PAVERGT. TAUTŲ DRAUGŲ BEI RĖMĖJŲ ORGANIZACIJA

Sausio 14 New Yorke įvyko antras posėdis (pirmas buvo 1955.XI.30) PJT atstovų su albanų, bulgarų, čekoslovakų, estų, latvių, lietuvių, lenkų, rumunų ir vengrų kilmės amerikiečių centrinių organizacijų atstovais. Amerikos lietuviams atstovavo Msgr. J. Balkūnas ir LAIC direktorė M. Kižytė.

PJT pirmininkas dr. V. Masens painformavo apie PJT veiklą nuo lapkričio 30 d. Jį papildė kiti PJT atstovai. Toliau pasisakė pavergtųjų kraštų kilmės amerikiečiai. Ypač turiningai ir gražiai pasireiškė Msgr. J. Balkūnas. Jis iškėlė reikalą pavergtųjų kraštų kilmės amerikiečiams sudaryti Pavergtųjų Tautų Draugų bei Rėmėjų Organizaciją, kurios nariais būtų pavergtųjų kraštų kilmės amerikiečių organizacijos ir šiaip žymūs asmenys. Šis sumanymas susilaukė visuotinio pritarimo ir tuoj pat buvo sutarta sudaryti organizacinis komitetas. Komiteto pirmininku išrinktas Msgr. J. Balkūnas.

Vt. Vt.

NUSIŽUDĖ INŽ. VLADAS LIATUKAS

Sausio 4 d., savo bute, Brooklyne, rastas pasikoręs gerai žinomas inžinierius Vladas Liatukas.

Nusižudymo priežastis nežinoma, bet Liatukas, mirdamas, paliko laišką, kurį pasiėmė policija. Taip žiauriai išsibraukęs iš gyvųjų tarpo, velionis tarp kita ko, savo laiške pageidauja, kad jį palaidotų Juozas Garšva. Ši smulkmena rodo, kad jis ruošėsi mirti.

Kada Liatukas nusižudė, taip pat tiksliai nežinoma, nes jo žmona Elena paskiausiu laiku gyveno Washingtone ir dėstė odontologiją toje pačioje mokykloje, kur jį praeitų metų pavasarį baigė tos srities studijas. Tik po nesėkmingų pastangų telefonu susisiekti su vyru, žmona kreipėsi į savo motiną pra,šydama patikrinti, kodėl neatsiliepiama. Tada ir paaiškėjo ši tragedija.

Vladas Liatukas, 39 metų amžiaus, buvo labai malonaus būdo žmogus. Dirbo vieno je įmonėje kaip inžinierius.

ŠTAI AŠ — TAVO TARNAITĖ

Baltais takais pražydusių lelijų atėjau
Ir prie Gyvenimo Šaltinio savo suklupau.
Ak, dieviškoji Tavo artuma —
Kaip bundančių rytų daina,
Kaip spinduliuojanti aušra —
Gaubia mane.
Aštrių erškėčių supama —
Štai amžiais glūdžiu Tavyje...
Nemoku Tau už viską padėkot,
O Viešpatie, galiu tik vien kartot —
Štai aš — Tavo tarnaitė.

Danguolė Sadūnaitė

Sekmadienio RIMČIAI

UŽ GERESNĮ PASAULĮ!

Šv. Tėvas PIJUS XII 1952 m. išleido atsišaukimą į viso pasaulio katalikus visus kviesdamas ir žadindamas į naują viską apimantį galingą religinio atgimimo sąjūdį „Už Geresnį Pasaulį!" Šiam religinio atsinaujinimo sąjūdžiui vadovauti pakviestas žymus Jėzuitas Tėvas Lobardi. Sąjūdžio vyriausioje būstinėje netoli Romos Mondragone viloje be perstojo ruošiamos studijų dienos, diskutuojamos religinio atsinaujinimo sėkmingiausios priemonės. Pačioje Romoje prieš keletą mėnesių atidarytas sąjūdžio centras, kuris dirba dieną ir naktį, kaip skelbia „L'Osservatore Romano". Čia prieš šias Kalėdas suruoštuose suvažiavimuose dalyvavo net trys kardinolai, kas rodo didelį Bažnyčios rūpestį religiniams atgimimui. Štai ką sako Šv. Tėvas:

— Šiandieninis pasaulis žengia į pražūtį. Nesąmoningai jis eina tais keliais, kurie sielas ir kūnus, gerus ir blogus, civilizaciją ir tautas veda į bedugnę. Kaip mirštančių ir mirusių sielų makabriškas mirties šokis, jis slenka per mūsų gatves. ŠIANDIENĄ REIKIA VISĄ PASAULĮ ATNAUJINTI IŠ PAČIŲ PAGRINDŲ, KAD JIS BŪTŲ PAGAL DIEVO ŠIRDĮ! Milionai žmonių ilgisi pasikeitimo ir žvelgia į Kristaus Bažnyčią, kaip tikrą ir vienintėlę vairuotoją, kuri gerbdama žmogaus laisvę, gali būti šio didžiojo uždavinio vadovė. Galingas žadinimas su kuriuo kreipėmės į Romą, tebūnie greitai pasektas artimų ir tolimų vyskupijų, kad dar mūsų akims būtų leista matyti visą žmoniją sugrįžtant prie Kristaus!

Individualinė reforma, kurią sąjūdis iškelia Bažnyčios viduje, visu pirma žvelgia į ARTIMO MEILĘ — didįjį Kristaus įsakymą, kuris sudaro krikščioniško gyvenimo pačią esmę. Kiekvieno luomo ir bet kokios gyvenimo formos tikintieji yra kviečiami pagyvinti šią karališką artimo meilės dorybę, patvirtindami ir patobulindami tikros artimo meilės veiksmus. Ta prasme geresnės valios asmenys yra žadinami savo aplinkoje skleisti tikrą krikščionišką gyvenimą, kad visi labiau meile užsidegtų ir koletyviai gerintų savo aplinką.

— Skubus yra reikalas, — skelbia Šv. Tėvas, — kad visi tikintieji savo gyvenimą taikytų pagal Kristaus įstatymą. Dabar išmušo didvyriškumo valanda, visiško atsidavimo metas! Kad išviję bet kokį asmeniškumą, pagiežą, pavydą, kietaširdiškumą visi degtų meilės ugnimi! Vienybės gėris yra toks didelis, kad jai reikia paaukoti ne tik kaprizus, tai yra aišku, bet taip pat ir kokią idėją, nors ji ir atrodytų geniali. Būtų tuščia kalbėti apie pasaulio atnaujinimą Jėzaus vardu, jei nebūtų įgyvendinamas Jo troškimas: **„Kad visi būtų viena".** Toje vienybėje turi gimti Jo dieviškosios misijos vienas iš stipriausių įrodymų!

B. d.

P. Dauknys MIC

PAMALDOS

KETTERING — sausio 29 d. Šv. Edwardo bažnyčioje.

WOLVERHAMPTON — vasario 5 d. 13 val. Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje.

JAV ambasadorė Italijai Clare Booth Luce, paklausta Romos dienraščio „Il Tempo", ar yra gyvenime ideali moteris, atsakė:

— Ideali moteris yra toji, kuria tam tikras vyras turi laimę įsimylėti tam tikru momentu. Tos pačios laiko ir vietos aplinkybės taip pat apibūdina idealų vyrą.

HERCUS MONTE

„LAISVĘ RAGAVĘ - JUNGO NEBVILKSIM!"

Prieš 33 metus, sausio mėn., lietuvių patriotų ryžtingumu ir pasišventimu Klaipėdos Kraštas buvo sujungtas su Lietuvos valstybe. Klaipėdos Kraštos atvadavimas yra vienas šviesiųjų pavyzdžių Lietuvos istorijoje. Garbingam ano meto lietuvių žygiui paminėti, perspausdiname Hercus Monte atsiminimų straipsnį iš š.m. KELEIVIO pirmo numerio, pašvęsto Klaipėdos Krašto atvadavimo sukakčiai pagerbti.

Redakcija

Pirmąjį pasaulinį karą pralaimėjusioji Vokietija 1919 m. birželio 28 d. pasirašė Versalyje taikos sutartį su santarvininkais: amerikiečiais, anglais, prancūzais, japonais ir kitais jų talkininkais. Pagal tą sutartį Mažosios Lietuvos mažesnioji šiaurinė dalis, taip pavadintas Klaipėdos kraštas, buvo atskirtas nuo Vokietijos ir turėjo būti perduotas santarvininkams. Tam uždaviniui vykdyti vokiečių vyriausybė atsiuntė į Klaipėdą savo atstovą grafą Lambsdorf, kuris parengė krašto perdavimą 1920 m. vasario 12 d. vokiečiai iš Klaipėdos išsidangino ir kitą dieną išlipo į uosto krantą prancūzų kariuomenė. Vasario 15 d. prancūzų generolas Odry perėmė naujai sudarytojo Klaipėdos krašto valdžią.

Vokiečių politinės organizacijos buvo taip vadinama „Arbeitsausschuss" (veiklos bendruomenę) sudariusios, kuri buvo pristatyta generolui Odry, kaipo krašto gyventojų reprezentantai. Generolas, manydamas, kad šitas sanbūrys atstovauja visus krašto gyventojus, pavedė jam visą krašto valdžią, pavadindamas jį Klaipėdos Krašto Direktorija. Pirmąją direktoriją sudarė tik vokiečiai, būtent buvęs burmistras Altenberg, vyr. burmistras Grabow, Dr. Scheu, Dr. Honig ir von Schlenther.

Lietuviai su tokia direktorija negalėjo sutikti ir 1920 m. vasario 15 d. Tautos Tarybos atstovai jau kreipėsi į generolą Odry, pareikšdami, kad Klaipėdos kraštas buvo atskirtas nuo Vokietijos, kadangi jo gyventojų dauguma yra lietuviškos kilmės ir tad jau vien todėl lietuviai privalo būti direktorijoje atstovaujami. Generolas suprato, kad padaręs klaidę, bet visos direktorijos keisti nesutiko ir ją tik praplėtė, pakvisdamas naujais direktorijos nariais p. Simonaitį ir kunigą Reidį. Lietuviai ir tokiu parėdymu nebuvo patenkinti, bet reikalavo ir direktorijos pirmininku pakviesti lietuvį, siūlydami į šią vietą Dr. Steputaitį, gyvenusį Tilžės krašte. Su jo kandidatūra gen. Odry nenorėjo sutikti, juo labiau, kad pirmoji direktorija nenorė jo pasitraukti. Nebojant to, Dr. Steputaitis atvyko į Klaipėdą pasiinformuoti. Kuo met Altenbergo direktorija 1921 m. rugpiūčio 6 d. atsistatydino, pavesta Dr. Steputaičiui sudaryti naują direktoriją. Ji buvo tokios sudėties: Pirmininkas Dr. Steputaitis; nariai: dvarininkas Habedank, Matzies, Reidys ir Simonaitis.

Grafas Lamsdorf iš Klaipėdos neišsikėlė, bet paliko joje kaipo Vokietijos vyriausybės atstovas. Tiek krašto politinės vokiečių partijos, tiek pati direktorija palaikė su juo nuolatinius ryšius ir jų atstovai dažnai būdavo pas grafą ir ten sielojosi dėl krašto ateities. Lambsdorfas buvo tos nuomonės, kad kraštą reikia prie Lietuvos prijungti, nes kitaip jis gali atitekti Lenkijai. Tokiu jo pasisakymu vietos vokiečiai buvo labai nepatenkinti ir jų atstovai vyko į Berlyną protestuodami prieš tokį vokiečių vyriausybės nusistatymą. Jų pastangos iššaukė Reicho vyriausybės žygį prieš atstovą Klaipėdoje. Jis buvo pakviestas į Berlyną, kur jam užsienio reikalų ministerijoje pasakyta: Klaipėdos krašto prijungimas prie Lietuvos pilnai sutinka su mūsų politika, bet Tamsta nediplomatiškai pasielgei, nes nereikėjo taip atvirai su krašto partijų vadais kalbėtis. Nors Tamsta buvai teisus, bet mes turime Tamstą iš Klaipėdos atšaukti.

Prancūzai anuomet vis daugiau ėmė linkti į lenkų pusę. Prieš gresiantį bolševizmą jie stengėsi pastatyti didelę ir sirią Lenkiją. Tam tikslui jie teikė Lenkijai visokios paramos ir buvo numatę Klaipėdos kraštą į Lenkiją įjungti. Kadangi kariškis Odry didelės politinės veiklos neparodė, jis buvo atšauktas ir jo vieton augštuoju komisaru buvo paskirtas p. Petisnė, kuris turėjo Klaipėdos kraštą pervesti į lenkų globą. Kad iš karto neatbaidžius vokiečių, Petisne ėjo atsargiais, diplomatiniais žingsniais ir pasiūlė Klaipėdos kraštą „Freistaat'u" paversti. Šitai idėjai krašto vokieičai pilnai pritarė, nes tikėjosi pasilikti krašto ponais, varyti prekybą su kitomis valstybėmis ir nereikėjo jungtis prie Lietuvos. Vokiečių pirklių atstovai džiaugsmingai vyko į Varšuvą prekybos derybų tikslu ir tokiu būdu užmegzti pirmuosius ryšius.

Lietuviai aiškiai reikalavo krašto prijungimo prie Lietuvos. 1920 m. vasario 21 d. Prūsų Lietuvių Tautos Taryba paskelbė visam pasauliui, kad Mažoji Lietuva susijungia su visa Lietuva. Tų pačių metų kovo 20 d. Lietuvos Valstybės Taryba, būdama laikina tautos atstovybe — seimas, iškilmingame posėdyje priėmė Mažosios Lietuvos atstovus Dr. Vilių Gaigalaitį, Martyną Jankų, Jurgį Strėkį ir Kristupą Lekšą į Valstybės Tarybą. Labai griežtai lietuviai pasisakė prieš prancūzų spedžiamus žabangus ir jų pastangas pervesti kraštą lenkų globon. Šitie balsai, pareikšti tarptautinėje spaudoje net iššaukė anglų ir italų intervencijas Paryžiuje. Prancūzai pasijuto nesmagiai ir jieškojo kokios nors išeities. Tam tikslui jie sukvietė 1922 m. lapkričio pradžioje pasitarimus užsienio reikalų ministerijoje, į kuriuos pakvietė vokiečių ir lietuvių Klaipėdos krašto atstovus. Lietuvių delegacijoje dalyvavo Dr. Gaigalaitis, Stikliorius, Simonaitis ir dar keli veikėjai. Posėdžiuose abi delegacijos patiekė savo pareiškimus. Ponas Simonaitis referavo apie ekonominę krašto padėtį. Jis pabrėžė, kad krašto ekonominiai teklestės, jei susijungs su Lietuva, kad Klaipėdos uosto užnugaris yra Lietuva, kad Klaipėdos krašto gyventojams nepakanka savo maisto. Į šią p. Simonaičio pastabą vokiečių delegacijos narys pirklys Louis Jahn ironiškai prišaukė (sušuko): „Wo's Ochsen gibt, da gibt's auch Brot" (Kur jaučių yra, ten ir duonos). Kai po vienerių metų jau prijungus kraštą prie Lietuvos, viename viešame mitinėjime Simonaitis, sutikęs Jahną, jį paklausė: „Na, kaip yra su jaučiais?" — jis susigėdęs atsakė: „Ak, duokite ramybės, aš buvau ant netikro žirgo užsėdęs". Delegacijos kelionė į Paryžių nedavė lietuviams jokios apčiuopiamos naudos. Vokiečių atstovai buvo gerokai paveikę krašto valdytojus ir juos savaip įtikinę. Tai parodo ir prancūzų ir Klaipėdos delegatų laikysena, nes prefektas Petisnė ir okupacinės kariuomenės viršininkai vyko kartu su vokiečių delegacijos atstovais. Vieną ką lietuviai laimėjo — tai įsitikinimą, kad telaimės savo jėgomis, nes iš santarvininkų jokios paramos netenka laukti.

Padėtis pačiame krašte darėsi vis keblesnė. Direktorijos narys Simonaitis palaikydavo glaudžius ryšius su lietuvių organizacijomis ir nenutraukė reikalų su Lietuvos vyriausybės ir valstybės atstovais. Dėl tokių santykių tiek Direktorijos pirmininkas, tiek kai kurie jos nariai p. Simonaičiui padarė priekaištų. Pastebėjęs, kad dėl lietuviškos veiklos darbas pasidarė nebeįmanomas, Simonaitis 1922 m. vasario 6 d. iš Direktorijos atsistatydino. Su grįžus iš Paryžiaus konferencijos, lietuviai tarėsi dėl krašto ateities. Kieta freistatininkų laikysena ir nevykęs jų elgimasis su pavieniais lietuviais reikalavo griežtesnių žygių.

1923 metai — laisvės metai

Prūsų lietuvių dienraštis „Prūsų Lietuvių Balsas" 1923 m. sausio 1 d. nušviečia krašto būklę šitaip: „Po šio kruvino karo drauge su kitomis pavergtomis tautomis atgime ir lietuvių giminė ir pareiškė pasauliui, kad ir ji turi lygias teises po saule būti valna ir pati rėdyti savo laimę, savo ir visos žmonijos naudai. Viena dalis lietuvių giminės, matydama, kad vien protestais ir šaukimu teisybės negausi, tvėrėsi ginklo ir didžiausiomis pastangomis ir aukomis sukūrė savo nepriklausomą valstybę, kurią apgynė nuo tuolaikinių globėjų ir spaudėjų. Tik kita dalis, mes čia Klaipėdos krašte, kurie buvom per šešis šimtus metų visaip naikinami, nors iki šiai dienai ir išlikome giminškai gyvi, vienok dar netapom nepriklausomi. Versailės pakajaus raštu tam tikru punktu tapom pavesti laikinai Santarvės globai, kuri turėjo mus apginti ir išlaikyti, pakol galėsim, sulig tos pačios Santarvės Aukščiausios Pasiuntinių Konferencijos pažadu susijungti su mūsų broliais Lietuvoje į vieną kūną.

Bet ką gi mes šiandien matom? Apie mus vedamas pikčiausias vylingumas, varoma pasiutusi agitacija, jeib vėl mūsų tarpe pasėjus vaidus ir mus atidavus naujai svetimųjų atėjūnų malonei ir nemalonei. Grupė ateivių pina aplink mus visokių freištatų pinkles, žadėdami iš kažin kieno tamsios rankos mums aukso kalnus, o tuo tarpu vis naujus pančius uždėdami ant mūsų rankų ir kojų. Štai, kada jau ranka prikišamas Klaipėdos krašto likimo nusvėrimas ir kada tuo reikalu natural liai yra susirūpinusi Klaipėdos krašto gyventojų dauguma lietuviai, — jiems visokiais būdais daromi trikdinimai, kad negalėtų išreikšti savo valios. Mums draudžiami susirinkimai, konfiskuojami atsišaukimai į savo vientaučius, mums net už drausta kelti manifestaciją, kuria norėjome išreikšti Santarvei padėkos už pripažinimą mūsų motynos Lietuvos de jure. Negana to, lietuvystės persekiojimas apvainikuotas dar vienu barbarišku įvykiu: Gruodžio 29 d. paniekintas, išjuoktas ir įmestas į kriminalistų kalėjimą lietuvis Vėsuls tik už tai, kad jis yra lietuvis ir pakalbėjo prieš prūsiškąjį richterį savo motinos kalba." Straipsnis baigiamas tokiais žodžiais: „Mes kovodami už savo gyvybę ir lietuvybę esame teisūs, todėl drąsiai einam Aukščiausiojo mūsų giminei paskirtu keliu".

(bus daugiau)

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

DIDŽ. BRITANIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ I KONGRESAS UŽ GERESNĮ PASAULĮ

Milionai žmonių su pasitikėjimu žvelgia į Kristaus Bažnyčią — Teisingumo, Laisvės ir Meilės skelbėją ir gynėją, kuri šiandieną šaukia visus tikinčiuosius į naują religinį atgimimą, į sąmoningą krikščionišką gyvenimą, kaip vienintelę stipriausią jėgą prieš bedieviškojo komunizmo pavojų. Mums visiems lietuviams tremtiniams šioje likiminėje kovoje už Tėvynės ir pavergtųjų brolių ir seserų išlaisvinimą, reikia atgaivinti savo dvasią ir sutelkti visas jėgas, kad ne tik nenutoltume nuo savo tautos ir religijos, bet grįžtume į savo Tėvynę, nešdami naują atgimimo dvasią. Todėl šių metų I Sekminių dieną, Lietuvių Sodyboje, šaukiamas Didž. Britanijos visų Lietuvių Katalikų Kongresas už gersnį pasaulį.

Kongreso metu iškilmingas pontifikalines Šv. Mišias laikyti iš Romos sutiko atvažiuoti Jo Ekscelencija Vyskupas Vincentas Padolskis. Pagrindinę paskaitą apie tremties paskirtį ir krikščionybės reikšmę kovoje už Tautos Laisvę skaitys iš Vokietijos atvažiavęs mūsų žymusis istorikas prof. Dr. Zenonas Ivinskis. Religiniam koncertui yra pakviestas Škotijos Lietuvių Šv. Cecilijos choras.

Visais kongreso reikalais kreiptis į Londono Lietuvių Šv. Kazimiero bažnyčios Rektorių kun. Antaną Kazlauską MIC, 21. The Oval, Hackney Road, London, E.2.

Apie patį kongresą ir jo organizavimą visuomenė bus nuolat informuojama per spaudą ir prieš Velykas bus išleistas specialus leidinys.

MIRĖ ANTANAS NORVALAITIS

Pereitą savaitę Londone mirė Antanas Norvalaitis, gimęs Lietuvoje 1883 metais. Velionis buvo vienas tų senosios lietuvių, išeivių kartos, priklausęs Londono DBLS skyriui. Nors gyveno paskutiniu metu iš kuklios pensijos, tačiau retkarčiais parem davo skyrių pinigine auka. Pirmadienį buvo pašarvotas Lietuvių bažnyčioje. Palaidotas antradienį, sausio 24 d.

VIENĄ VALANDĄ ILGIAU

Svečiai, atvykę į Spaudos Balių, „gyvens" vieną valandą ilgiau, kadangi gautas leidimas balių pratęsti iki 12 val nakties.

Spaudos Baliaus pradžia 7 val. vakaro.

„SPAUDOS ANTIS"

Lietuvių Sodyboje kelis mėnesius „atostogavęs" zalzinas, baliaus išvakarėse atvyksta į Lietuvių Namus suvaidinti „Spaudos Anties" vaidmenį. Vienam baliaus dalyviui jis teks loterijos būdu.

A. PETRIKONIO PAVEIKSLŲ PARODA TĘSIS 8 DIENAS

Spaudos Baliaus proga atidaroma A. Petrikonio paveikslų paroda tęsis nuo sausio 28 d. iki vasario 5 d., sekmadienio vakaro. Parodą bus galima lankyti kiekvieną dieną nuo 12 val. iki 10 val. vakaro.

VĖL GYVĖJA EMIGRACIJA

Kurį laiką iš Anglijos beveik visai buvo sustojusi emigracija Kanadon. Tik Amerikon, pagal kvotą, vienas kitas lietuvis išvykdavo. Šiuo metu šiek tiek jaučiamas emigracijos pagyvėjimas Kanadon. Kai kurie lietuviai, anksčiau užsirašę išvykimui, bet vėliau rezignavę, gauna iš Kanados konsulato užklausimus, liečiančius apsisprendimą.

ŠV. ONOS MOTERŲ DRAUGIJOS METINIS SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, vasario 5 d., 4.30 val. p.p. Liet. Social. Klube šaukiamas Šv. Onos Moterų Draugijos metinis susirinikimas. Narėms dalyvavimas būtinas. Maloniai kviečiamos apsilankyti ir viešnios nenarės. Tą dieną numatoma svarstyti nauji D-jos įstatai.

ŠV. KAZIMIERO LIET. PARAPIJOS METINIS SUSIRINKIMAS

Sausio 22 d. sekmadienį, Liet. Soc. Klube įvyko Parapijos metinis susirinkimas. Paaiškėjo, kad 1955 metų bėgyje Londono Lietuvių Bažnyčioje buvo 8 jungtuvės, 20 suteita Krikšto Sakramentas, laidotuvių — 19.

Pereitos vasaros metu buvo atliktas bažnyčios ir klebonijos remontas, didžia dalimi pačių parapijiečių talkos būdu. Reikiamai medžiagai nupirkti gauta iš parapijiečių aukų. 1956 metams išrinktas naujas komitetas. Jo pirmininku — ilgus metus pasišventusiai dirbąs parapijos reikalams **p. Petras Bulaitis.**

Senųjų išeivių eilėms retėjant, Komitetas nusprendė kreiptis į visus lietuvius, kviečiant stoti talkon vienintelę šiame krašte lietuvių bažnyčią išlaikyti. Geros valios lietuviai prašomi stoti į parapijiečių eiles, būti parapijos nariais ir bažnyčios išlaikymui mokėti nario mokestį — 1 svarą. Tai kiekvieno lietuvio kataliko pareiga.

PAGALBA LIGONIAMS

Praeitais metais Pabėgėlių koordinacinis komitetas kreipėsi į Britų Sveikatos Ministeriją, prašydamas sukoncentruoti į kelias vietas nervų ligomis sergančius pabėgėlius, kilusius iš Rytų ir Vidurinės Europos kraštų, ir sergančius daugumoje atvėjų persekiojimo manija. Tokios rūšies ligonių-lietuvių yra apie 70.

Sveikatos ministerija dabar painformavo, kad šis planas negalės būti įgyvendintas. Gydytojų nuomone, tos pat tautybės ligoniai-išeiviai labiau įtaria vienas kitą, todėl bendravimo tarp jų nepastebima. Antra, ligoninės skirsto savo pacientus į grupes, pagal jų ligos stovį, todėl net toje pat ligoninėje tos pat tautybės pacientai būtų išskirstyti į kitus kambarius. Sveikatos ministerija yra nuomonės, kad svetimšalių, kurie nemoka anglų kalbos, gydymas būtų palengvintas, jeigu personalo eilėse dirbtų daugiau svetimšalių. To dėl ministerija prašo visas pabėgėlių organizacijas paraginti savo tautiečius stoti dirbti į ligonines. Ten pat jaučiamas darbo rankų trūkumas.

Londono liet. vaikučiai su Kalėdų Seneliu

Būsimieji tautinio ansamblio šokėjai

STOKE on TRENT

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Šeštadienį, vasario 18 d., 6.30 val. vakaro Leopard Hotel, Burslene, rengiamas

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Minėjime dalyvaus DBLS pirmininkas M. Bajorinas ir vicepirmininkas kun. A. Kazlauskas. Programą atliks vietos skautai.

Veiks bufetas ir loterija.

Prašoma atsilankyti visus apylinkėje ir vietoje gyvenančius lietuvius.

Skyriaus Valdyba

LINCOLNAS

MIRĖ KAP. M. TUMAS

Neskaitlingą Lincolno lietuvių koloniją ištiko skaudi nelaimė: sausio 10 d. mirė Lietuvos kūrėjas-savanoris, Vyties Kryžiaus Kavalierius, kap. M. Tumas.

Velionis gyveno vienišas, neturėjęs sutaupų, todėl neskaitlingas lietuvių būrelis turėjo pasirūpinti jo laidotuvėmis. Gedulingas Mišias atlaikė vietos kanauninkas. Karstą papuošė Lietuvos Trispalvė ir gėlių puokštės. Velionį į kapines palydėjo: 3 lietuviai, 2 ukrainiečiai ir 1 vokietė.

Tebūnie lengvam šiam vienišam Lietuvos kariui svetimos žemės sauja.

R. V-nė.

CORBY

CORBIEČIAI RENGIA VASARIO 16 MINĖJIMĄ

Šeštadienį, vasario 11 d., 5 val. vakaro Mision Hall, Church Str., „Old Corby", DBLS Corby skyrius visus kviečia atsilankyti

VASARIO 16 D. MINĖJIMAN

Paskaitą skaitys C. Valdybos vice-pirmininkas Kun. Kazlauskas.

Corbiečių vaidintojų-mėgėjų grupė suvaidins A Škėmos

„VIENĄ VAKARĄ".

Pasirodys ir šeštadienio mokyklos vaikai su šokiais, dainomis ir deklamacijomis.

Meninei daliai pasibaigus, bendras pasilinksminimas. Loterija, šokiai, bufetas ir t.t.

Primename, kad tai paskutinis didesnio masto subuvimas prieš Velykas. Drauge bus atšvęstos ir Užgavėnės, todėl visus tiek vietos, tiek apylinkės lietuvius, nuoširdžiai kviečiame skaitlingai dalyvauti.

Corby skyr. valdyba

SUSIRINKIMAS

Sausio 14 d. DBLS Corby skyriaus valdybą sušaukė susirinkimą. Buvo aptarta bėgamieji reikalai ir ateities veiklos planai. Į visuotinį suvažiavimą (slaptu balsavimu) išrinktas valdybos narys V. Petrauskas. Visų narių pritarimu numatoma greitu laiku pravesti papildoma rinkliava Lietuvių Sodybos įkurdinimui paremti.

Corby korespondent.

BIRMINGHAMAS

VALDŽIOS PERSIRIKIAVIMAS

Sausio 22 d., sekmadienį, DBLS Birminghamo skyrius turėjo metinį susirinkimą.

Susirinkimas, kaip visada, buvo gyvas ir nuotaikingas. Beveik visi nariai dalyvavo diskusijose dėl buvusios Valdybos veiklos. Džiugu, kad birmingamiečiai atidžiai seka savo Valdybos darbus.

Susirinkimą, kuris tęsėsi apie tris su puse valandos, kantriai sekė didelis lietuvių bičiulis, Birminghamo miesto tarybos narys, Mr. Dennis Thomas. Savo gražioj kalboj pabrėžė, kad jis nieko nesupratęs ką susirinkusieji kalbėjo, bet jam buvę visai aišku, jog susirinkimas vyko demokratiškoj ir kultūringoj dvasioj. Išreiškęs apgailestavimą dėl skaudaus mūsų ir mūsų Tėvynės likimo, jis pažadėjo visokeriopą galimą paramą mūsų kovoje dėl Lietuvos laisvės.

Žinome, kad Coventry ir Wolverhamptono skyriai garsėja savo plataus masto parengimais ir masiniais lietuviškų židinių užplūdimais — „okupavimais". Birminghamas turi irgi būdingą kuklią savybę: narių skaičiaus pastovumą. Nei masinės emigracijos, nei atsitiktiniai „nubyrėjimai" narių skaičiaus nesumažino, nes vis atsirasdavo susipratusių tautiečių, kurie stojo pasitraukusių vieton.

Malonu buvo išgirsti, kad Birminghamo skyrius sulaužė ilgametę tradiciją — įsiskolinimą. Praeitų metų valdyba netik išsikapstė iš skolų, bet net jau turi keletą „bobų" grynais! Vadinas, skyrius kopia į gerbūvio viršūnes!..

Naujos (1956 m.) Valdybos sąstatas ma žai tepasikeitė. Ji yra tokia: Jonas Zokas — pirmininkas, Jonas Vaškelis — vice-pirmininkas, Kietavičius — sekretorius, Stasys Štarka — kasininkas, Stasys Čereškevičius — Valdybos narys.

Naujoji Revizijos Komisija yra šio sąstato: V. Tamošauskas, V. Zokas, K. Lūga.

Atstovu į visuotinį DBLS suvažiavimą išrinktas Jonas Zokas.

Stebėtojas

VOKIETIJA

IŠ KRAŠTO VALDYBOS VEIKLOS

Sausio mėn. 7 d. posėdžiavo PLB Vokietijos Krašto Valdyba. Posėdyje buvo aptarti bėgiamieji Vasario 16 Gimnazijos reikalai, patikrintas Krašto Valdybos sąmatos vykdymas, svarstytas Tarybos Rinkimų Komisijos sudarymo klausimas. Atspausdintas ir platinamas Gimnazijos metraštis, Vokietijoje ir kituose Europos kraštuose jo kaina nustatyta 1,50 DM.

Rasta, kad Heppenheimas yra tinkama lietuvių kolonijai vieta, ir nutarta tęsti derybas su Heppenheimo miesto burmistru dėl sklypo kolonijai įgyjimo.

* * * * *

Vietoje išemigravusio Liubeko vargo mokyklos vedėjo P. Lichutino Krašto Valdyba patvirtino vargo mokyklos vedėju P. Labanauską.

* * * * *

Europos Unijos pakviestas, PLB Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas Pr. Zundė dalyvavo pasitarimuose, kuriuose buvo svarstomas Tautinių Grupių Teisių Deklaracijai projektas. Posėdžiai vyko š.m. sausio 11-12 d.d. Bonnoje.

* * * * *

Pasiuntinybės patarėjas Dr. A. Gerutis painformavo Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininką Pr. Zundę apie savo pasikalbėjimus Bonnoje dėl Lietuvos piliečių būklės Vakarų Vokietijoje. Iš tų pasikalbėjimų seka, kad Vakarų Vokietijos vyriausybei užmezgus diplomatinius santykius su Sovietų Sąjunga, Lietuvos piliečių būklė vokiečių federalinėje respublikoje nesikeičia. Jie ir toliau laikomi Lietuvos piliečiais.

* * * * *

J.T. Aukštojo Komisaro Tremtinių Reikalams Munchene įstaigos naujas adresas:

/13b/ Munchen 37,
Cuvilliesstr. 9. Tel. 483116.

Nuo vasario mėn. 1 dienos pasikeičia ir J.T. Aukštojo Komisaro Tremtinių Reikalams įgaliotinio Vokietijai adresas. Naujas adresas:

/22c/ Bad Godesberg,
Bahnhofstr. 19. Tel. 5928.

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Po Kalėdų atostogų

Po Kalėdų atostogų visi mokiniai suvažiavo baigti mokslo metus. Visiems vaikams kelionės gerai pavyko, mokinių nuotaikos ir sveikata gera. Rudens apgaulingas oras buvo paveikęs į keliolikos mokinių sveikatą, susirgusių angina, bet dabar rimtesnių susirgimų visai nepasitaiko.

Iš gimnazijos mokytojų išėjo žemesniųjų klasių vokiečių ir anglų kalbos mokytoja T. Knopfmileraitė, kurią laikinai ik Velykų pavaduoja vienas jaunas mokytojas praktikantas, baigęs Heidelbergo universitetą, besiruošiąs referendaro egzaminams.

Emigracija mažai paveikė mokinių sąstatą. Iš emigracijos procedūros buvo laukiama, kad jau po atostogų keli mokiniai į gimnaziją negrįš, bet galutinėje emigracijos bylos eigoje pasirodė, kad emigracijos viltys nepasitvirtina, nes emigruojantiems leidimų davimas dėl įvairių priežiščių arba atidedamas, arba reikalaujama papildomų grantijų, nes beveik visų dabar emigruojančių šeimų tarpe yra silpnos sveikatos narių.

PASKUTINĖS PIMRENYBIŲ RUNGTYNĖS

Sausio 7 d. Bad Hamburge gimnazijos krepšinio vienetas susitiko su vietos „Turngemeinde" rinktine paskutinėms Hesseno apygardos krepšinio pirmenybių rungtynėms. Jas Vasario 16 Gimnazija laimėjo 75:41.

Užbaigę Hesseno apygardos krepšinio pirmenybes, Vasario 16 Gimnazija kartu su TSG Darmstadt, užima pirmąją vietą taškų santykiu 18:2, krepšių santykiu 853:508. Kadangi Vasario 16 Gimnazija šiose pirmenybėse žaidė be konkurencijos, tai dar neaišku, ar su TSG Darmstadt teks žaisti papildomas rungtynes dėl pirmos vietos.

Dabar už Vasario 16 Gimnaziją žaidžia: Arlauskas, Gustas, Gailius, Laniauskas, Lingė, Polkis ir Timpa Valteris.

AUSTRIJA

KRONIKOS ŽINUTĖS

Atsisveikino su Austrija ir išvyko į USA iš Braunau Elena Vencelytė, ištekėjusi už p.Steiner.

Iš Trofaiach/Steiermark'o į Švediją išvyko p. Roland Vinčos šeima su žmona ir dukrele ir laikinai sustojo Haessleby Sanatorium, Haessleby, Sverige.

Antrą Kalėdų dieną iš Vienos į USA išvyko Česlovas-Vyt. Januškevičius su žmona Irena.

Iš Ausrijos persikėlė pas lietuvius Marijonus Romoje mūsų, ypač Linz'o lietuviams labai gerai pažįstamas, kunigas Kazimieras Kaniauskis. Tai jaunas ir labai gabus kunigas ilgai dirbęs austrų Praemonstratiečių vienuolyne, kur dar liko du lietuviai kunigai.

1956 m. pradžioje iš Linzo atsisveikino ir išvyko į USA ponų Gustav Krauzų 4 asmenų šeima.

Iš Salzburgo į Angliją per NCWC išvyko Jadvyga Maziliauskaitė su dukrele Nelly-Viktorija.

Buvo sunkiai susirgęs J. Marčiukaitis, kuriam ligoninėje padaryta sunki inkstų operacija.

Linze gyvenusi Leščinskienė su sūnumi jau pasiekė Australiją, kur susitiko su savo dukrele.

Sunkiai susirgo ir paguldyta Linz'o ligoninėje Matulionio žmona.

Kalėdų švenčių metu Blaudžiūnaitės bute įvyko jauki vaikų Eglutė, kuriai dovanas paruošė Blaudžiūnaitė su motute iš gautų aukų. Eglutė praėjo labai jaukioje nuotaikoje ir visi liko labai patenkinti nors gerąjai panelei Blaudžiūnaitei labai daug darbo buvo ir su eglutės ruošimu ir dalinant nuolat rūbus, maistą ir kitas gerybes. Tai tikrai didelio pasiaukojimo lietuvės!

Salzburgo apylinkė:

Salzburgo lietuvius ištiko skaudus smūgis netekus mielo tautiečio a.a. Juozapo Reiso, kuris nors ilgai sirgo džiova, bet grįžęs iš sanatorijos savo kambarėlyje ras tas ryte širdies smūgio ištiktas. Gausus būrys iletuvių dalyvaujant kun. V. Pupiniui palydėjo jį į amžino poilsio vietą svetimoje austrų šalyje.

Ilgą laiką nesirodžiusi lietuvių tarpe, Salzburge vėl atsirado ponia Sirutavičienė, kuri dirbo pas amerikiečius. Jei sveikata leis, tikimasi, kad ji galės emigruoti į USA ar kur kitur.

Per Salzburgą vyksta visi transportai ar tai į USA ar į kitus kraštus. Ypatingai graudūs vaizdai matėsi vykstant daugumoje sergantiems į Švediją, į kurią pateko ir tautiečio Vinčos šeima. Visus išvykstančius palydi ir atsisveikina kun. V. Pupinis.

Parsch lageryje atidaryta vaikų darželis, galįs globoti apie 40 vaikučių. Darželį veda NCWC ir daug padeda pabėgėliams.

Salzburge vykstant krikščionių demokratų NEI kongresui čia lankėsi ir dalyvavo kongrese ministeris E. Turauskas iš Prancūzijos.

Kas norėtų vykti į Canadą ir yra reikalingas buto ir darbo garantijų, prašomi kreiptis į Au. L. B. Valdybą. Mūsų geradaris kun. K. Rickus pasisiūlė kiekvienam padėti tame reikale.

Emigracija Olandijon: Antroje pusėje 1956 m. sausio mėn. Austrijon laukiama atvykstant komisijos, kuri rinksis tremtinius perkelti į Olandiją. Šią komisiją remia UNO pabėgėlių komisaras. Išvykti galės ypač statybos darbininkai ne senesni kaip 50 metų ir turį pabėgėlių statusą. Komisija lankys Vieną, Linz'ą, Salzburgą, Innsbrucką ir Villach! Prašome nepraleisti progos norinčius užsiregistruoti!

Tirolio apylinkėje vėl sunkiau susirgo Domicelė Jurjonaitė ir iš Imst'o prieglaudos grąžinta į Hall'ės nervų sanatoriją. A. Kazlas iš Hall'ės sanatorijos persikėlė vėl į Kufstein'o lagerį. Kufsteine gyvenanti Agnes Kliausienė gavo garantijas emigracijai į USA.

Paskolos tremtiniams galima gauti Pabėgėliams šelpti banke norint savistoviai įsikurti ar pradėti kokį darbą. Sąlygos ir kiti formalumai galima patirti tremtinių šalpos organizacijose ir artimiausioje NCWC įstaigoje. Kas tuomi interesuotūs tesikreipia į minėtas organizacijas.

Linz'e Binderio šeima gavo garantijas į USA ir tikisi greit galėsią ten išvykti. Taip pat išvykti Vokietijon rengiasi Pliskauskaitė. Linze yra dar nemaža galinčių emigruoti ir tikimasi, kad pagaliau ir jie pradės rūpintis dokumentacija. Liūdną žinią gavo Hofsteteris Bludenz'e, kad jo emigracijos byla sukliūdyta žmonos sveikatos. Tai vis nenugalimi sunkumai.

PAPUOŠKIME SAVO SODYBĄ

Neteko girdėti nuomonės žmogaus, kuris atsilankęs sodyboje, ypač vasaros metu, būtų pasakęs, kad ji jam nepatiktų. Visiems ji patinka. Bet, nežiūrint to, kad visiems patinka, ji turi porą nemažų trūkumų. Pirmas trūkumas tai tas, kad ji toli nuo Londono. Šitas trūkumas nebepataisomas. Jį galima sušvelninti tuo prisiminimu, kad jeigu būtų arčiau Londono, tai būtų daug brangesnė ir lietuviams, kaip tik dėl to, vargu ar būtų atitekusi.

Antras didelis jos trūkumas, kad ji yra tuščia ir jos žemė dirvonuoja. Coventriečiai pernai rudenį atvažiavo derliaus nuėmimo šventėn ir gavo nuvalyti tik dagių ir usnių derlių!.. Bet šitas reikalas jau pataisomas.

Būdamas sodyboje kreipiau dėmesį į pačią žemę, jos rūšį ir palinkimą. Viskas beveik kaip pagal užsakymą. Žemė gera ir palinkimas į pietus, į saulę, kuri turi didelės įtakos į augalus.

Bet žemės ūkio mokykla (be mokinių) kaip savo laiku rašė p. J.L., mano nuomone, ten niekad nebus. Bet, nežiūrint to, vienai žemės ūkio šakai ji, vistik, labai tinka, būtent — sodui.

Sodas, palyginti, ne taip jau sunkiai užveisiamas, gal lengviausiai tvarkomas, ir iš tokio paties ploto, palyginus su kitomis augalų kultūromis, didžiausią pelną duoda. Žinoma, kol sodas, po pasodinimo, pradeda duoti pelną, tenka ilgokai palaukti. O kad mažiau tektų laukti, kol medeliai suauga, reikia juos sodinti jau gerokai paaugusius.

Medelynų parduodančių vaisinius medelius, Anglijoje, manau yra pakankamai. Reikalui esant, Lietuvių Namų Akcinė Bendrovė tų medelynų suras ir medelių nupirks, o medelyno vadovybė nupirktus medelius atgabens. Klausimas glūdi tik tame, kas tuos medelius pirks ir pasodins. Atsakymas paprastas: visi akcininkai ir visi suinteresuoti turėti sodyboje savo nuosavą medelį.

Siūlau konkretų planą. Kiekvienas akcininkas perka po vieną medelį, o kas nori ir daugiau. Gali turėti visa šeima po medelį vienoje eilėje. Nupirktas medelis, kurio veislė gali būti pirkėjo pasirinkta, sodinamas paties pirkėjo, jo lankomas ir prižiūrimas ir laikomas jo nuosavybe. Užaugę vaisiai priklauso medelio savininkui. Tokion talkon vertėtų priimti ir neakcininkus, jeigu tokių atsirastų.

Kaip ir kur suprojektuoti sodą, — priklauso specialistams. Medeliai sodinami iš eilės, pagal užsisakymą ir specialistų nurodytoje vietoje, o ne kas kur nori. Kitaip tvarkos nebūtų. Į vietų skirtumus reikėtų atsižvelgti tik tuo atveju, jei būtų skirtingos veislės (ne rūšies) medeliai. Sakysim obelaitė gali augti ir sunkesnėje žemėje, o kriaušaitė jau mėgsta lengvesnę.

25-kių hektarų plote, sodinant medžius po 15 metrų eilėje ir po 20 metrų eilė nuo eilės (tas daroma derlingoje žemėje) tilptų apie 800 su viršum medžių. O jei būtų sodinama kiek tankiau, tai tilptų dar daugiau. Bet viso ploto sodu neužimsi. Reikia vietos palikti ir kitiems reikalams. Pasodinkime 500 medelių, — ir tai bus gerai. Žemė jau negulės tuščia ir coventriečiai, atvykę derliaus nuėmimo šventėn, turėtų naudingesnio darbo negu dagių ir usnių valymas ar primėtytų bonkų rinkimas...

Sodo suprojektavimu ir paaugusių medelių pirkimu ir sodinimu reikėtų susirūpinti jau dabar,

K. Jonelynas

GERIAUSIAS, SVEIKIAUSIAS IR ŠVARIAUSIAS
angliško ir konitinentalinio maisto pasirinkimas
tik lietuviškose krautuvėse

Baltic Stores

Z. JURAS • J. LIŪDŽIUS

421, Hackney Rd. E.2.
146, Holland Park Ave. W.11.
20, Ridley Rd. E.8.

Maistas pristatomas į namus ir išsiunčiami užsakymai iš
421, Hackney Rd. E.2, Telf. SHO 8734

Juo arčiau, juo karščiau

Vaikai žino tokį žaidimą: vienas kuris nors paslepia kokį daiktą, kiti jieško. Kai jieškantieji priartėja prie tos vietos, kur daiktas paslėptas, šaukiama — „karšta", kai tolsta — „šalta"!..

Panašiai su Rytų ir Vakarų santykiais. Kai komunistai ėmė Pabaltijo kraštus ir juos sovietino, Vakarams buvo šalta. Kai komunistai ėmė skverbtis į Indokiną, Vakarams jau darėsi karščiau, o kai dabar komunistai aiškiai ėmė rodyti, ko jie siekia Afrikoje, Vakarams darosi visai karšta. Mat, Afrika jau čia pat. Nenuostabu tad, kad paskutiniu metu dėl komunistų kėslų Afrikoje Vakaruose visai rimtai susirūpinta. Londone įvyko rimti D. Britanijos ambasadorių Artimuose Rytuose pasitarimai su D. Britanijos užsienio reikalų ministeriu, dėl komunistų akcijos Afrikoje. Neseniai rimtą įspėjimą JAV visuomenei padarė Prezidentas Eisenhoweris ir valstybės sekretorius Dulles.

Ir iš tikrųjų yra kuo susirūpinti. Štai, kad ir po karo nepriklausoma virtusi Libija. Nors prie jos išlaikymo žymia dalimi prisideda JAV ir D. Britanija, Libijos vyriausybė už Vakarų nugaros susitarė su Sovietų Sąjunga dėl diplomatinių santykių sudarymo. Į Tripolį jau atvyko pirmas sovietų ambasadorius, „draugas" Generalov, pagarsėjęs Petrovo viršininkas, Australijoje. Komunistai įsteigė savo „bazę" Libijoje, čia pat Vakarų panosėje, kur yra NATO aerodromai, kur Vakarai ruošė sau saugią užfrontę karo su Sovietų Sąjunga atvėju.

New York Times" 1955.XII.4 d. paskelbė labai įdomų straipsnį, kuriame atidengė slaptą komunistų planą subversijos keliu pavergti visą Afrikos kontinentą. Planas iš tikrųjų yra labai įdomus. Pasirodo, kad tuoj po Bandungo konferencijos Kremliuje, buvo visai rimtai svarstytas planas, kaip insifiltruoti į visą Afriką, nuo Tuniso iki Cape Town ir nuo Dakaro iki pat Madagaskaro. Senojo plauko komunistai dar sakėsi prieš rėmimą įvairių vietos karaliukų ir reakcijonierių, kiti siūlė naudoti visas priemones ir remti visus, kas tik gali padėti išstumti bet kurią vakariečių įtaką iš Afrikos. Chruščiovas pasisakęs už tą antrą, neskrupulingą liniją, ir ji buvo priimta. Naują liniją vykdyti buvo pavesta Suslovui, komunistų partijos tarptautinio biuro šefui, gi jam pagalbon paskirti „Pravdos" redaktorius Šepilov, saugumo virišninkas generolas Sierov ir Sovietų psichologinės karvedybos instituto naujo departamento Afrikos reikalams direktorius, Rassadin.

Suslovo planas esąs toks: įsteigti afrikiečiams mokyklas anapus geležinės uždangos, juos ruošti agitatoriais ir siųsti Afrikon, organizuoti įvairias „mokslines" ekspedicijas iš Čekoslovakijos ir Lenkijos, organizuoti panašią karinę jėgą, kaip Prancūzų legijonas, panaudoti savo tikslams baltųjų rusų kolonijas Afrikoje, siuničant pas juos pravoslavų bažnyčios „misionierius", remti ir kurstyti visus tokius nacional - revoliucinius judėjimus, kaip pav., Mau-Mau Keynijoje ir t.t. ir t.t.

Etiopijai ir Libijai sovietai norį siūlyti ekonominę paramą, savotišką Maršalo planą. Savaime suprantama, kartu siųsti šimtus sovietų „ekspertų". Liberijoje komunistai kursto anti-amerikines nuotaikas, padedant JAV negrams komunistams. Prancūzų Kamerone komunistai planuoja remti teroristus, Belgijos Konge — kursty ti socialinius neramumus, Pietų Afrikos Sąjungoje — remti rasinės segregacijos politiką ir panašiai. Ginklai, kuriuos sovietai siunčia į Egiptą tėra pirmas žingsnis, o galutinis tikslas yra insifiltruoti į visą Afriką, turtingą uranijumi ir kitais turtais. Imtis visų žygių sukurstyti ir savo tikslams panaudoti nacionalinio pobūdžio neramumus 193 milijonų gyventojų tarpe, Afrikoje.

Kaip „New York Times" rašo, prasidėjo kova dėl Afrikos.

Nėra abejonės, kad po akcijos Indijoje, Burmoje, Afganistane, sovietai dabar planuoja didelę ofenzyvą Afrikoje. Vakarai aiškiai mato, dėl to yra labai susirūpinę, dėl to jiems „karšta".

* * *

Tuo būdu iš „Ženevos dvasios" jau tikrai ne daug beliko. Ar tame komunistų plane yra kas naujo? Ar tai tik po Bandungo konferencijos ir tik Chruščiovo dėka komunistai nusprendė tokios akcijos imtis? Visiškai ne. Peržvelgus poros dešimties metų pasaulio istoriją, Rytų ir Vakarų santykius, sovietų vestą ir tebevedamą politiką, sovietų vadų pareiškimus, visiškai aišku, kad komunistai visą laiką ėjo tuo pačiu keliu, siekdami to paties tikslo, turėdami galvoje tą patį planą. Jie labai gerai žino, kad dar tuo tarpu, dar kokius dešimt metų jie bus silpnesni. Bet jie nė neplanavo nugalėti JAV tiesioginio karo keliu. Stalino ir Molotovo planas buvo ir yra: išstumti Vakarus ir jų įtaką iš Azijos ir Afrikos kontinentų. Tada jau ir tiesioignio karo nebereikėsią, nes Vakarams nebebus kaip gintis. Yra šiandien žmonių, kurie stebisi Vakarų naivumu 1948 metais Berlyno blokados metu. Vakarai džiaugėsi Berlyne išsilaikę. Gi Berlyno blokada tebuvo sovietų sėkminga pastanga nukreipti Vakarų dėmesį nuo Kinijos. Kol Vakarai visą savo dėmesį buvo sukoncentravę į oro tilto organizavimą Berlynan, komunistai pasiėmė Kiniją.

Vienaip ar kitaip būtų, pamažu ima ryškėti, kad ateinantieji dešimt metų didžiajame Rytų ir Vakarų konflikte bus reikšmingi, o gal visam pasauliui lemtingi.

S. Žymantas

AR SKAITĖT?

Prof. Ivinskis „Šv. Kazimieras" — 22 šl.
Kun. Pikturna „Amžinoji Auka" — 14/8.
Alė Rūta „Trumpa Diena" — 29/4.
Mazalaitė — „Negestis" (romanas)—14/8.
Barėnas — „Giedra Visad Grįžta" — 15šl.
VANAGAITIS — 10 šl.

Primename, kad būtinai reikia atsiskaityti už Liet. Enciklopedijos 6 tomą. Tomas 7 jau atspausdintas.

D. Daunoraitė, 49, Thornton Ave. London, W.4.

WINTREX

GIFT PARCELS

Per paskutinius 10 metų daug tūkstančių mūsų klijentų siuntė pakietėlius savo šeimoms į Kontinentą, **per Wintrex & Co. Ltd.**

Mes užtikriname siuntinių pristatymą, arba grąžiname įmokėtus pinigus.

Žemiau išvardintų prekių rūšį mes išsiunčiame į užsienį, kai tik gauname užsakymus, gi juos gavę tuoj pat išsiunčiame kainaraščius.

Siuntinėlyje negali būti daugiau kaip 12 įvairių skirtingų rūšių ir jo svoris turi neviršyti 19 svarų.

MES SIŪLOME

VYRAMS: batus ir pusbačius, wellingtonus, sandalius, odos ir gumos padais; medžiagos vyr. kostiumams ir paltams, marškinius, pižamas, apatin. baltinius, kojines, megztinius, neperšlampamos medžiagos švarkai (kailio pamušalas) gatavus drabužius, pirštines, nosines, kaklaraiščius.

MOTERIMS: batelius ir batus, wellingtonus, šliures, kaliošus, botus (kailio vidus), kojines: nailono, vilnos ir šilko. Medžiagas moterš. kostiumams ir paltams, lengvas vilnos ir šilko medžiagas suknelėms, kailio pirštines, skareles, bliuskutes, sijonus, naktin. marškinius, baltinius, neperšlampamus apsiaustus ir gatavus drabužius.

VAIKAMS: batus, apatinukus, megztines ir gatavus drabužius.

NAMAMS: įvairių rūšių anklodes, vilnones ir vatos, lino medžiagos, šiltos skaros, paklodės, lovų užtiesalai, impilai, rankšluosčiai, staldengtės ir užuolaidos.

MAISTAS: rūkyti lašiniai, kava, arbata, kakao, šokoladas, ryžiai, cukrus, džiovinti vaisiai, mėsa dėžutėse, aliejus.

VAISTAI: įvairių rūšių prieš T.B., reumatizmą, anemiją ir kit.

ĮVAIRIOS PREKĖS: skalbimo ir prausimo muilas, skutimuisi peiliukai, D.D.T., žirklės, skustuvai, pincetai ir kit.

PASITEIRAVIMUS PRAŠOMA SIŲSTI

WINTREX AND CO. LTD.
51, Brompton Road,
KNIGHTSBRIDGE,
LONDON, S.W.3. Tel. KNI 1394

Visos informacijos nemokamai. Į pasiteiravimus atsakoma tuoj pat.

AUKSAS VISUS VILIOJA...

D. BRITANIJA ATMETĖ SOVIETŲ PRETENZIJAS Į PABALTIJO AUKSĄ

Kaip reikšmingą tenka pažymėti ir šį įvykį, plačiai nuskambėjusį per užsienio spaudą bei radijus, parodantį, jog laisvasis pasaulis ir toliau nepripažįsta Sovietų smurtu įvykdytosios aneksijos Pabaltijo kraštuose. Teisiniu atžvilgiu Lietuva, Latvija ir Estija lakomos toliau tebegyvuojančiomis laisvomis valstybėmis, kurių ne priklausomybė tėra tik laikinai užgniaužta. Š.m. sausio 10 d. Sovietai susilaukė naujo didelio smūgio. Tą dieną D. Britanija pakartotinai atmetė Sovietų pretenzijas į 16 mil. dolerių vertės aukso fondą, nuo 1940 m., pavasario, prieš okupuojant Pabaltijo kraštus raud. armijai, padėtą saugoti Londone. Į tą turtą Sovietai kesinasi jau nuo 1940 m. kai jų armija smurtu okupavo tris Pabaltijo valstybes. Šį kartą Sovietai mėgino prieiti prie pabaltiečių aukso kitokiu būdu, būtent — pasiūlė jo dalį atskaityti išlyginti britų piliečių skoloms už Sovietų Sąjungoje nusavintą jų turtą.

Reuterio žiniomis, Sov. Sąjunga sutiktų atlyginti dviem britų kalnakasybos bendrovėms, kurių turtas esąs tapęs valdiniu Sov. Sąjungos turtu, jei D. Britanija apsispręstų perleisti Sov. Sąjungai dalį minimojo Londone laikomo pabaltiečių aukso. Tuo reikalu britų užsienio reikalų ministerijos oficialus atstovas paskelbė tokį pareiškimą: „1955.VII.8 D. Britanijos ambasadorius Maskvoje, Sir William Hayter, buvo priimtas Sov. Sąjungos užs. reik. ministerio Molotovo ir jam pasiūlė pradėti pasitarimus sutvarkyti finansiniams reikalams, kiek jie liečia D. Britanijos pretenzijas į Sovietų vyriausybę. Tačiau Sov. Sąjungos vyriausybė į tą pasiūlymą nedavė patenkinamo atsakymo.

Sovietų ambasadoriaus J. Maliko 1955. IX.9 nota nelietė augščiau minėtojo demaršo. Joje tebuvo kalbama tik apie „Lena Goldfields" ir „Ttetukhe Corporation" pretenzijas į Sov. Sąjungos vyriausybę ir Sovietų vyriausybės pretenzijas į Pabaltijo valstybių centrinių bankų padėtąjį Londone auksą. Abiejų britų bendrovių pretenzijų suma siekia 2,5 mil. svarų, o trijų Pabaltijo respublikų deponuotojo aukso vertė — 5,7 mil. svarų. Iš tikro nėra jokios tiesioginės sąsajos tarp abiejų bendrovių pretenzijų ir Sovietų vyriausybės reikalavimų į Pabaltijo auksą".

Britų Foreign Office pranešėjas nurodė, kad pereitų metų liepos mėnesį iš D. Britanijos pusės pateiktasis pasiūlymas tuo reikalu pradėti pasitarimus dar vis tebėra atviras ir neišspręstas.

Ryšium su šiuo ginču, kaip toliau pastebi Reuteris, kurio pranešimą įsidėjo šveicarų „Neue Zuercher Zeitung" ir visa eilė kitų didžiųjų spaudos organų, D. Britanijos vyriausybė tėra Pabaltijo valstybių aneksiją pripažinusi tik de facto, bet ne de jure. D. Britanija pereitais metais Sovietų pretenzijas į Pabaltijo auksą atmetė pakartotinai. Minimųjų britų kasyklų pretenzijos telietė tik 2,5 mil. svarų. Sovietai mokėjo šioms firmoms kompensaciją iki Antrojo karo, bet 1940 m. mokėjimus sustabdė, tuo būdu stengdamiesi prispausti britų vyriausybę už jos atsisakymą laikyti Sov. Sąjungą teisėta Pabaltijo aukso savininke.

Šveicarų dienr. „Neue Zuercher Zeitung", vėlesnėje 1956.I.16 laidoje, pranešime iš Londono komentuodamas britų atsisakymą patenkinti Sovietų pretenzijas į Pabaltijo auksą, kurio suma šiandien vertinama 5,7 mil. svarų, pažymi, kad Tasso nusiskundimas, jog britai nenorį su Sovietais tartis, nesąs pagrįstas. Britai jokiu būdu nesutinka šių aukso atsargų dalykiškai sieti su Sovietų turimomis mokėti jų piliečiams skolomis, nes D. Britanija nėra de jure pripažinusi Sovietų jėga įvykdyto Pabaltijo valstybių užgrobimo. Kaip toliau dienraštis pastebi, D. Britanijoje akredituotieji trijų Pabaltijo valstybių diplomatiniai atstovai, jei jie ten dar tebereziduoja, ir toliau tebėra diplomatų sąrašuose, bent kiek tat liečia jų rangą atitinkančias privilegijas. Šio ginčo praktinė nauda šiuo momentu yra menka, tačiau nepripažinimas Sovietų pretenzijų ir sovietinės okupacijos Pabaltijo kraštuose turi didžiausią principinę reikšmę, visai teisingai pastebi šis pasižymėjęs pasaulio liberalų organas.

E.

Ne Kanadon ne Amerikon... bet Australijon

— Ir čia mums ne tėvynė, — pareiškė chemikas-inžinierius Alf. Adoménas, kurį laiką su žmona ir atžalyno trejuke gyvenęs Londone, Lietuvių Namuose, išvykdamas Australijon.

Ne naujiena, kai iš šio krašto lietuviai išvyksta, (žinoma, kas gali), Amerikon ar Kanadon, gi Australijon — retenybė. Išsikalbėjus, paaiškėjo, kodėl simpatinga Adoménų šeima išsirengė į tolimą Australiją?

Gal viena rimčiausių priežasčių — Adoméno profesija. Jis ir čia nuo pat atvykimo dienos dirbo dažų gamybos laboratorijose, kaip chemikas, jam ir ten, Australijoje, jo firma, turinti savo skyrių, parūpino darbą, moka algą visą kelionės metą ir, jei ten nuvykęs kurį laiką dirbs, apmokės visas kelionės išlaidas. Antra, Adoménas Sydnėjuje turi brolį, su kuriuo taip pat nori tęsti bendrai išeivio dienas.

A. Adoménas, gyvendamas Anglijoje, Stafforde buvo pasistatęs naujus gyvenamus namus. Nors ir su skaitlinga šeima, tačiau galus su galais šiaip taip suvesdavo.

DBL Sąjungos nariu A. Adoménas buvo nuo pat Sąjungos susiorganizavimo. Ilgesnį laiką buvo Ketteringo skyriaus pirmininku, gi prieš tai buvo vienas iš aktyviausių organizatorių, steigiant Little Addington skyrių.

Maloniai lietuvių šeimai, palikusiai šį kraštą, linkime laimingos penkių savaičių kelionės ir sekmingo įsikūrimo naujame krašte.

Aitvaras

KETTERINGAS

Pereitos savaitės „E.L." paskelbto Ketteringo lietuvių sąrašas, parėmusių L. Sodybą. Per neapsižiūrėjimą išleista rėmėjo A. Pužausko pavardė, kuris taip pat prisiųstame sąraše buvo įrašytas. A. Pužauskas Sodybai paremti paskyrė 2 svarus. Tik su jo įnašu susidaro paskelbta 14 sv. ir 15 šilingų suma. P. A. Pužauską ir ketteringiečius atsiprašome už įvykusią klaidą.

Redakcija

PRAŠOMAS ATSILIEPTI

Prieš 9 metus Anglijoj gyvenusį Eduardą ŽEMAITĮ, sūn. Antano, prašo skubiai atsiliepti. Jam yra svarbių žinių iš jo artimųjų. Jis pats, ar žinantieji, prašomi rašyti: Mrs. A. Galbuogienė, 19 Springfield Place ,Mammingham Lane, Bradford.

JUOZAITIS Juozas prašomas atsiliepti. „E. Lietuvio" Redakcijoje yra svarbių žinių.

Lueneburgas. Sausio 26-29 d.d. Lueneburge, šiaurės Vokietijoje, vyksta Baltų Draugijos posėdžiai. Jų metu bus laikomos paskaitos apie kultūrinį bendradarbiavimą tarp vokiečių ir atskirų Pabaltijo tautų ta proga bus aptartos Baltų Draugijos darbo gairės. Iš lietuvių pusės draugijai pirmininkauja adv. J. Bataitis. Be to, aktingai veikloje dalyvauja muzikas Valteris Banaitis, dirbąs Muenchene „Free Europe" radiofone.

*

Maskva. Beveik tuo pačiu laiku, kai nuo valdžios nuvirto Gedvilas, Maskva paskelbė, kad ir Rusijos respublikos premjeras Pusanovas atstatydintas. Jo vieton paskirtas Maskvos miesto burmistras, Jasanovas.

*

Viena. Du sovietinio MIG tipo lėktuvai nukrito Austrijos teritorijoje, prie pat Vengrijos sienos. Vienas nukritusių lėktuvų buvo skylėtas nuo kulkų. Spėjama, kad MIG pilotas buvo bandęs pasprukti, tačiau kitas jį apšaudė ir, gal būt, tyčiomis susidūrė su bėgliu.

SKELBIMAS

LRS Bradfordo skyriaus valdyba š.m. sausio 29 d. 3 v. p.p. Latvių klube, 5 Cliffton Vills, Maningham, Bradford 8, ruošia prof. S. Žymanto viešą paskaitą tema „Lietuvos laisvės bylos gynimas, sunkumai ir klaidos".

Bradfordo ir apylinkės lietuviai kviečiami skaitlingai atslankyti.

LRS Bradfordo Skyr. V-ba

DERYBOS SU SOVIETŲ SĄJUNGA

(atkelta iš psl. 1.)

visą pasaulį planuose, kurie Sovietų vyriausybei visados aktualūs, Vokietijos suboševikinimas yra vienas svarbiausių etapų augščiau paminėtam galutiniam tikslui pasiekti. Šitokiomis aplinkybėmis negalima laukti, kad Sovietų Sąjunga taikingų derybų keliu atsisakytų nuo tos galingos pozicijos Vokietijoje, kurią ji mažesnėj daly pasiekė pati, o didesnioj — gavo dovanų iš savo sąjungininkų. 3) Toliau reikia spėti, jog tuo klausimu Sovietų politikai turi svarbos viena yptatinga aplinkybė, į kurią tačiau Vakarai nėra atkreipę jokio dėmesio. Būtent, kad Sovietų reikalauta ir gauta demarkacijos linija tarp jų užimtos Vokietijos dalies ir laisvosios Vokietijos eina maždaug taip, kaip prieš daug šimtmečių ėjo linija, kuri skyrė slavų gyvenamąsias sritis nuo germaniškųjų. Iš to matomas Maskvos siekimas atstumti vokietybę kaip galima toliau į vakarus.

Galop, prisideda dar tas strateginis momentas, kad vykdydama savo ekspansiją, Sovietų Sąjunga, pastaraisiais laikais vartoja naują manevrą. Būtent, tais atsitikimais, kai ji negali visiškai užimti kokios valstybės, ji stengiasi tą valstybę padalinti pusiau, sudaryti joje „prietiltį" iš kurio būtų galima vėliau, tinkamu momentu, tęsti komunizmo brovimasi pirmyn karinėmis ar subversyvinėmis priemonėmis. Tokius komunizmo „prietilčius" Sovietų Sąjunga turi dabar Vokietijoje, Korėjoje ir Vietname. Yra aišku, kad dabartinis Sovietų viešpatavimas Rytų Vokietijoje nėra užbaigta akcija, bet tiktai toli siekiančios ir pasauliniu mastu apskaičiuotos akcijos pradžia. Kremlius laiko dabartinę padėtį Vokietijoje tik pereinamąja stadija. Ir jeigu ji paliktų dar daugeliui metų, tai jokiu būdu nereikštų, kad Sovietai atsisako nuo visos Vokietijos užvaldymo. Sovietai tam tikromis aplinkybėmis gali savo pagrindinius planus atidėti, bet jie nuo jų niekados neatsisako. Tinkamam momentui atėjus, net dešimtmečiams praslinkus, jie tuos planus atgaivina iš tariamos užmiršties ir ima juos juo griešČiau ir brutališkiau vykdyti.

Kai dėl Baltijos Valstybių nusistatymo Vokietijos suvienijimo klausimu, tai pirmiausiai pžymėtina, kad būdamos kartu su Rytų Vokietija bolševikų priespaudoj, jos jaučiasi solidarios su vokiečių tauta kaip ir su kitomis Sovietų pavergtomis tautomis. Be to, lietuviai, latviai ir estai mano, jog Rytų ir Vidurio Europos išvadavimo problema gali būti sprendžiama ne dalimis, tai yra, kiekvienam kraštui atskirai, bet tiktai en bloc. Todėl Baltijos tautos laiko Vokietijos suivenijimą vieną svarbiausių sąlygų jų kraštų laisvei atstatyti.

Visi šitie klausimai gali ir privalo būti išspręsti, ir būtent, darant nuolatinį beimetodingą spaudimą į Sovietų Sąjungą. Ryšy su tuo būtų naudinga turėti galvoje šiuos sumetimus. Pirma, nėra abejojimo, kad Sov. Sąjunga pergyvena krizę dėl ekonominių sunkumų ir dėl vis dar nepabaigtos kovos tarp Stalino įpėdinių. Todėl kaip tik dabar Vakarų spaudimas prieš Sovietus turėtų būti sustiprintas, nes jukpati logika reikalauja pasinaudoti priešo silpnumu ir spausti jį tada, kai jis rodo silpnumo žymių. Tačiau nuostabiu būdu kai kada atrodo, kad Vakaruose esama žmonių, kurie galvoja: „Žinoma, Sovietų Sąjungoje yra krizė, todėl darykime su ja kompromisų". Šitoks galvojimas yra klaidingas. Jis tegali atvesti prie to, kad Sovietams bus padėta nugalėti krizę, sustiprinti vidaus padėtį ir telkti naujų jėgų tolimesnei ekspansijai. Antra, dažnai išleidžiama iš akių tas paprastas faktas, kad santykiai tarp valstybių yra tvarkomi prievarta, būtent, moraline, ekonomine, politine ar fizine prievarta. Šita aiški taisyklė, visos pasaulio istorijos eigos patvirtinta, neprivalo būti niekados užmiršta santykiuose su Sovietų Sąjunga. O ypačiai pasiduoti iliuzijai, kad galima ką išgauti iš Sovietų ar atremti bolševikų pavojų vartojant priemones, panašias į Salvation Army priemones. Ir galop, reikia įsisąmoninti, jog net Vokietijos išstojimo iš Atlanto pakto organizacijos ir neutralizavimo kaina Sovietų Sąjunga nesutiktų su komunistinės santvarkos panaikinimu Rytų Vokietijoje ir su Vokietijos suvienijimu.

Vadinama „naująja taktika" Sovietai siekia priversti Vakarus prie moralinio, politinio ir karinio nusiginklavimo bolševikų smurto politikos atžvilgiu. Šitos politikos akivaizdoje Vakarų tautos privalo sustiprinti solidarumą tiek savo tarpe, tiek pavergtoms Rytų ir Centro Europos tautoms, ir galų gale griežtai — veiksmais ir žodžiais — pradėti kurti Europos Federaciją. Tik šituo keliu eidami, Vakarai įgys jėgą, būtiną santykiuose su Sovietų Sąjunga. Ir tik šitas kelias gali atvesti ir atves prie Europos paliuosavimo nuo Sovietų grėsmės ir prie tarptautinės tvarkos atstatymo visame pasaulyje.

S. Lozoraitis

VALGYKLOJE

— Sakykite, kiek ilgai aš turėsiu laukti tos pusės anties kepsnio?

— Tol, kol atsiras svetys, ir užsakys antrąją pusę...

EUROPOS LIETUVIS — THE LITHUANIAN WEEKLY. Redaguoja Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 1/2, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PAR 2470. Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Prenumeratos kaina: metams — 35 šil., 6 mėn. — 20 šil. Dolerio kraštuose — 6 dol. metams. Skelbimai — spaudos eilutė arba jos vieta 1 šil. Atskiras numeris 1 šil. Leidžia — Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro — DBLS-gos Centro Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių Pirmininkai: Vokietijoje — Pr. Zundė, Prancūzijoje — E. Turauskas, Belgijoje — P Sekmokas, Šveicarijoje — A. Paulaitis, Švedijoje — J. Pajaujis, Italijoje — kun. V. Mincevičius, Danijoje — A. Bričkus, Austrijoje — Msgr. K. Razminas, D. Britanijoje — M. Bajorinas.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1/2 Ladbroke Gardens, London, W. 11. Telephone: LADbroke 1186